Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

46-йил чиқиши № 300 (12.954). 29 декабрь 1964 йил СЕШАНБА. Баҳоси 2 тийин.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

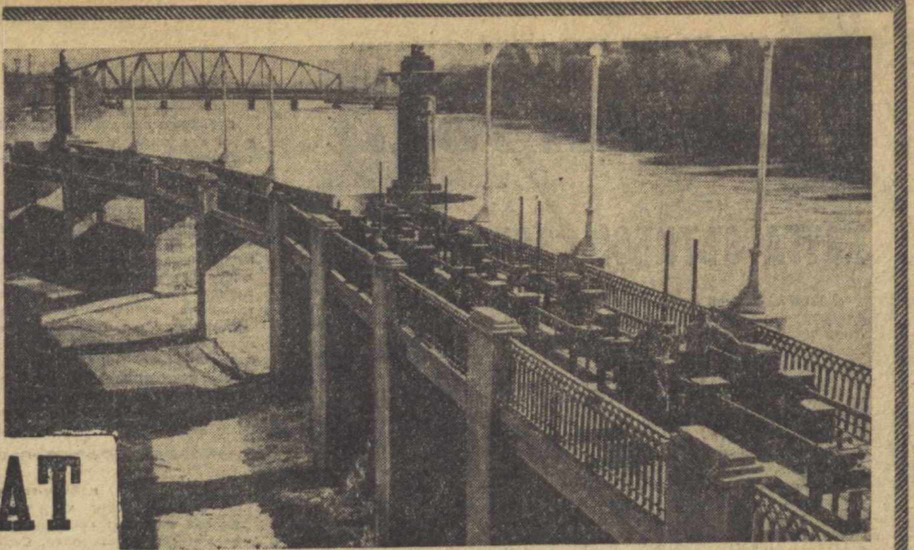

ЙИЛЛИК ПЛАНЛАР МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРИЛДИ

СССР МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИНИНГ АХБОРОТИ

Химия саноатининг ходимлари ўсимликларни ҳимоя қилишнинг химиявий воситалари, синтетик смола ва пластмассалар, химиявий тола, кальций содаси ва автопокришкалар ишлаб чиқариш йиллик планини муддатидан илгари бажардилар.

Йил охиригача пландан ташқари ўсимликларни ҳимоя қиладиган қарийб 12 минг тонна химиявий воситалар, 22 минг тонна синтетик смола ва пластмасса, 9 минг тоннадан кўпроқ химиявий тола, 56 минг тонна кальций содаси, 400 минг донага яқин автопокришка ишлаб чиқарилади.

Ўсимликларни ҳимоя қилишнинг химиявий воситаларини ишлаб чиқариш ўтган йилдагига нисбатан 35 процент, синтетик смола ва пластмассалар ишлаб чиқариш 21 процент, химиявий толалар ишлаб чиқариш 17 процент, кальций содаси ишлаб чиқариш 8 процент, автопокришкалар ишлаб чиқариш 8 процент ортади.

●

Цемент саноатининг ходимлари йиллик планни муддатидан илгари бажардилар.

Пландан ташқари 900 минг тонна цемент ишлаб чиқарилади. Цемент ишлаб чиқариш ўтган йилдагига нисбатан 3,5 миллион тонна ортади.

●

Ўрмон саноатининг ходимлари иморатбоп ёғоч жўнатиш йиллик планини муддатидан илгари бажардилар; пландан ташқари тўрт миллион кубометрдан ортиқ ёғоч тайёрланади.

Бинокорлик материаллари саноати давлат комитетининг раиси, СССР министри И. А. Гришманов ТАСС мухбири билан суҳбатда Совет мамлакатида цемент ишлаб чиқариш ғоят тез суръатлар билан ривожланаётганлигини исбот этувчи мароқли рақамлар келтирди. Етти йиллик бошидан буён цемент ишлаб чиқариш 89 процент ортди. СССР индустриясининг бу тармоғи кўп вақтдан буён жаҳонда биринчи ўринни эгаллаб келмоқда.

Корхоналарда биринчи даражали техника ўрнатилди. Ҳозирги вақтда бир завод йилига ўрта ҳисобда 840 минг тонна цемент ишлаб чиқармоқда. Бу — АҚШдаги шундай корхона ишлаб чиқараётган цемент миқдоридан қарийб икки баравар ортиқ.

Совет Иттифоқида ғоят мустаҳкам материаллар, шу жумладан «700» маркали портландцементни ва бу маркадан ҳам устин турадиган, тез қотиб қоладиган ва кенгаядиган маркадаги цемент ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Бундай цементлардан фойдаланиш ишлаб чиқаришнинг қисқартирилган цикли бўйича йиғма темир-бетон конструкциялар ишлаб чиқариш имконини беради. Ҳозирги вақтда мамлакатимизда цементнинг 35 га яқин хили ишлаб чиқарилмоқда.

●

Химиклар тўқимачилар ва трикотажчилар билан ишлаб чиқариш алоқаларини тобора мустаҳкамламоқдалар. Мамлакатда сунъий ва синтетик тола ишлаб чиқариш анча кўпайди. СССР Халқ хўжалиги кенгаши коллегиясининг аъзоси Н. И. Пеньков ТАСС мухбирига қуйидагиларни айтди: Янги қувватлар ишга туширилиши натижасида ана шу муҳим маҳсулот тобора кўпроқ ишлаб чиқарилади.

Енгил саноат корхоналари химиклардан талайгина миқдорда профилланган тола деб аталувчи модда билан бўялган ипак, шунингдек эластик капрон ипи олдилар. Бунинг натижасида газлама, трикотаж ва пайпоқларнинг хиллари кўпайди.

Бу йил синтетик тола ва ацетат шойи ишлаб чиқариш жуда юксак даражага кўтарилди.

Мамлакатимизда синтетик смола ва пластмассалар ишлаб чиқариш ўсмоқда.

Химия саноати янги йилда тўқимачилар, трикотажчилар, мебелчиларга ва қурилиш индустриясига кўпгина янги маҳсулотлар тайёрлаб беради.

ТАРИХ БИЛМАГАН СУРЪАТ

Катта Фарғона канали ишга туширилганига 25 йил тўлди

Мана, 25 йилдирки, Катта Фарғона каналидан лиммо-лим тўлиб, қирғоқларига урилиб сув келади. Жўяклардан оқиб бориб, сувга чанқоқ ерларга сингиб кетади-ю, кузга келиб чаноқлардан лўппи пахта бўлиб бодраб чиқади. 25 йилдирки, шундай каналдан пахтазорларга айқириб сув келади. У ерда «оқ олтин»га айланиб, машиналар бункерини, теримчилар қанорини тўлдиради. Улардан кўкўпар хирмонлар қад кўтаради. Дарвоқе, шу 25 йилда каналдан қанча сув оқиб ўтганикин? Шу сув билан қанча ер суғорилганикин, сувга қонганикин? Қанча миллион тонна пахта етиштирилганикин? Шуларни ҳисоблаб бўлармикин?!.

Бундан 25 йил муқаддам Фарғона деҳқонлари канал қазишга бел боғлаб, елкаларига кетмон қўйиб, йўлга тушишганда нималарни ўйлашганикин? Албатта, биринчи галда пахтани ўйлашган. Шу пахта ишқи уларни канал очишга чорлаган, йўлга отлантирган эди. Ўшанда, 1939 йилда Фарғона деҳқонлари мисли кўрилмаган жасорат кўрсатдилар. Катта Фарғона канали мисли кўрилмаган жадаллик билан жуда қисқа муддатда, 45 кунда қуриб битказилди. Канал қурилишида 160 минг колхозчи елкама-елка туриб ишлади. Кетмон билан канал қазиди. Замбил билан тупроқ ташиди. Колхозлар ўз машиналарини, тракторларини, от-араваларини канал қурилишига юбордилар.

Дастлаб канал асосан, Ўзбекистон ССР ва Қирғизистон ССР территориясида қурилди. Каналнинг узунлиги 270 километр, эни 25-30 метр бўлиб, чуқурлиги 4 метрга етарди. Канал қурилишида 18 миллион кубометр ҳажмда тупроқ ишлари бажарилди. 38 минг кубометр бетон ётқизилди. Бу ишлар халқ қурилиши усулида олиб борилди. Кейинчалик бу усулнинг довруғи Фарғона усули номи билан бутун Иттифоққа ёйилди.

Катта Фарғона каналида 2 та тўғон, 9 та ҳимоя иншоотлари, 126 та дюкер, ҳаммаси бўлиб 1000 та гидротехника иншоотлари қурилди. Бундан ташқари, каналнинг 800 дан ортиқ жойида катта йўл кўприклари ва темир йўл кўприклари бор. Буларнинг ҳаммасини қалби пахта ишқи билан ёнган Фарғона деҳқонлари бунёдга келтирдилар.

Аввал канал Ўзбекистон ва Қирғизистон территориясида қурилган бўлса, 1940 йилда у Тожикистонда давом эттирилиб, яна 60 километрга узайтирилди. Бунинг натижасида Катта Фарғона канали негизида бутун Жанубий Фарғона водийсида ирригация тармоқларини қайта қуриш мумкин бўлиб қолди. Катта Фарғона канали водийда деҳқончилик қилинадиган 500 минг гектар обикор ерларда суғориш ишларини яхшилашга, 70 минг гектар янги ер ўзлаштиришга имкон берди. Ҳозирги пайтда Марказий Фарғона чўлларидан тортиб олинаётган минглаб гектар қўриқ ерлар ҳам Катта Фарғона канали сувидан баҳра олади. Эвазига халқимизга «оқ олтин» ҳадя қилади.

Ҳозир Фарғона водийсидаги ва Марказий Фарғона чўлидаги фойдаланилаётган ерларни деҳқончилик оборотига киритиш ва уларни сув билан таъминлаш мақсадида водийда катта ирригация ишлари амалга оширилмоқда. Катта Фарғона каналининг Норин дарёсидаги бош тўғони қайта қурилмоқда. Унинг сув ўтказиш қобилиятини ҳар секундда ҳозирги 100 кубометр ўрнига 175 кубометрга етказиш учун канал кенгайтирилиб, чуқурлаштирилмоқда. Яқин вақт ичида бу иш тугалланади. Шунингдек, Куйганёр тўғонидан Фарғона областининг Куйбишев районигача бўлган 150 километр узунликдаги участкада канал секундига 175 кубометр сув ўтадиган қилиб кенгайтирилмоқда ва чуқурлаштирилмоқда. Фарғона деҳқонларининг 1939 йилда мўл сув учун бошлаган кураши ҳозир ҳам давом этмоқда. Катта Фарғона канали йил сайин кўплаб сув ўтказадиган бўлмоқда.

А. РАЗЗОҚОВ.

Сиз чапдаги суратда Катта Фарғона канали қурилиши ветеранлари — (чапдан) регулировкачи А. Тиллабоев, 3-участка инженери У. Раҳимов, канал бош инженери Н. Кузьмин ва регулировкачилар Н. Назаров ҳамда Д. Солибоев ўртоқларни кўриб турибсиз. А. Тиллабоев, Н. Назаров ва Д. Солибоев ўртоқлар 1939 йилда канал қурилишида кетмончи бўлиб, У. Раҳимов ва Н. Кузьмин қурилиш участкаси бошлиқлари бўлиб ишлаган эдилар. Ўнгдаги суратда каналнинг регулировка қилувчи гидроиншоотларидан бири.

Г. Бойко фотолари. (ЎзТАГ фотохроникаси).

МЕҲНАТ ЗАФАРЛАРИ

БИНОКОРЛАРНИНГ КАТТА ОДИМИ

Ўлкамизни қурилиш ҳавозаларига буркаётган «Узглавстрой» бинокорлари катта одим ташладилар. Йиллик план 28 декабрда муддатидан илгари адо этилди. 1964 йил планида қуриш мўлжалланган уй-жой бинолари, корхоналар, цехлар, ишлаб чиқариш қувватлари фойдаланишга топширилди. Бинокорлар 1963 йилдагига нисбатан 28,6 миллион сўмлик ёки 14,8 процент кўп ҳажмда қурилиш-монтаж ишларини бажардилар. 1964 йилнинг ўн бир ойи ичида 416 минг квадрат метр ёки бошқача айтганда 1963 йилнинг ана шу давридагига нисбатан 77,5 минг квадрат метр кўп уй-жой майдони фойдаланишга топширилди. 25697 ўринли 48 та мактаб, 2780 ўринли мактабгача бўлган болалар муассасалари бинолари ва 2700 ўринли клуб ва кинотеатрлар қуриб битказилди.

Шунингдек, ана шу давр ичида муҳим аҳамиятга эга бўлган 56 та саноат объектлари ва ишлаб чиқариш қувватлари ишга туширилди. Масалан, Фарғона азот ўғитлари заводида йилига бир неча ўн минг тонна аммиак ва аммиак суви ишлаб чиқаришга мўлжалланган қувватлар, Фарғона фуран бирикмалари химия заводида эндоталь ишлаб чиқарувчи янги қувват, Чирчиқ электрохимия комбинатида йилига бир неча минг тонна карбомид ишлаб чиқарадиган цех, Олтиариқ нефтни қайта ишлаш заводида нефтни қайта ишлаш ва хом ашёга дастлабки ишлов бериш бўйича янги қувватлар, шунингдек Фарғона нефтни қайта ишлаш заводида янги ускуналар, Олтинтопган қўрғошин-рух комбинатида мис эритиш заводи ҳамда кўпгина муҳим саноат объектлари қуриб битказилди.

БАЛЛИ!

ҚИБРАЙ, 28 декабрь. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). «Қизил Ўзбекистон» колхози (раиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. Матқобулов, партия ташкилотининг секретари Т. Умаров ўртоқлар) чорвадорлари сут тайёрлаш йиллик планини муваффақиятли бажарганликлари ҳақида ғалаба рапорти бердилар. Шу кунга қадар давлат тайёрлов пунктларига 1135 тонна сут топширилди.

Саримсоқ Рустамов бошчилик қилаётган 1-ферманинг азамат коллективи янги йил арафасида ажойиб кўрсаткичларга эришди. Ферманинг илғор сут соғувчиларидан Олима Мирсодиқова, Абадия Сўфиянова ва Олима Эрматовалар ҳар бош сигирдан 3,5-4,5 тоннадан сут соғиб олиб, бошқаларга намуна бўлишди.

Пешқадам сут соғувчилар мажбуриятга қўшимча равишда 30 тонна сут соғиб беришга аҳд қилдилар. Бугун бу марра ҳам эгалланади.

Ҳ. ТОЖИБОЕВ.
Калинин райони.

ҚУВОНЧЛИ ЯКУН

Андижондаги «Электроаппарат» заводининг коллективи йил якунларидан мамнун. Келгуси йил ҳисобига икки юз минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилган. Ўз мажбуриятини адо этмаган бирор участка ёки бригада йўқ. Ҳар уч ишчидан бири коммунистик меҳнат зарбдоридир. (ЎзТАГ).

СЎЗ — МАШЪАЛЛАРГА

ШУДГОРЛАШНИНГ ХОСИЯТИ КАТТА

Ҳақиқий деҳқон ернинг пастбаландига, тупроқ шароитига қараб иш тутади, ер билан «гаплаша» олади. Унумдор тупроқ ҳосилнинг калити ҳисобланади. Буни яхши англаган, фан ютуқлари, агротехника қоидаларига риоя қилган колхозчи деҳқонларимиз йил сайин пахтадан мўл-кўл ҳосил етиштирмоқдалар.

Айниқса бу йилги муваффақиятларимиз салмоқли бўлди. 1900 гектар майдондан пландаги 6.235 тонна ўрнига 7.135 тонна ёки ўтган йилдагидан 425 тонна кўп пахта топширдик. Шаҳар зонасидаги 1.150 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40,15 центнер, Орал участкасидаги ерлардан 24,7 центнердан, Марказий Фарғона ерларидан 26,85 центнердан ҳосил йиғиб олинди.

Халқимиз, шудгорлашнинг хосияти катта, деб бежиз айтмаган. Ўтган йили 2.000 гектардан ортиқ майдон кузда сифатли шудгорланиб, маҳаллий ва минерал ўғитга тўйдирилган эди. Натижада барча майдонларда юқори ҳосил етиштирилди, пахтанинг пишиб етилиши тезлашди, сифати юқори бўлди. Бултур пахтанинг 74 проценти биринчи сортга қабул қилинган бўлса, бу йил 84,6 проценти биринчи сортга ўтди. Пахта тайёрлаш плани октябрь ойининг охиридаёқ, ўтган йилдагидан бир ҳафта илгари бажарилди.

Ўртоқ Каримжон Ниёзов бошлиқ бригада 62 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 50,1 центнердан ёки ўтган йилдагига қараганда 10 центнердан зиёд, агроном Боқижон Раҳматов бошлиқ бригада 49,3 центнердан, Иброҳим Шералиев бошлиқ бригада 49 центнердан, Ғани Мирзахонов бошлиқ бригада 47 центнердан ёки ўтган йилдагидан 7 центнердан зиёд хирмон кўтардилар. Коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун курашаётган Қаюмбой Тошбоев бошлиқ бригада 62 гектар майдоннинг ҳар гектаридан пландаги 32 ўрнига 42,5 центнер ёки ўтган йилдагидан 5 центнердан ортиқ пахта топширди.

Ерни кузда шудгорлаш ана шундай самарали натижалар беряпти. Шудгор қилинган майдонларда тупроқ структураси яхшиланади, ҳашарот қирилади, бегона ўтларнинг илдизи қамалди.

Бу йил ҳам шудгорлашни ўз вақтида сифатли ўтказишга алоҳида эътибор бердик. Дала ишлари конвейер усулида ташкил этилди. Муҳим агротехника тадбирларини изчиллик билан амалга оширишда меҳнат аҳли актив қатнашди. Колхоз коммунистлари чуқур масъулият сезиб иш олиб боришди. Чунки ҳосилнинг тақдири шу кунларда ҳал қилинишини улар яхши билишарди. 22 та ҳайдов трактори икки сменада ишлатилди. Тракторчи ва ричагчилар иссиқ кийим-кечак билан таъминландилар. Уларга ҳар беш кунда иш ҳақидан аванс бериб турилди. Шудгорлаш илғорларига пул мукофоти ажратилди.

Колхознинг бош агрономи А. Бозоров, участка агрономлари, мутахассислар, партия-давлат контролига кўмаклашувчи группа аъзолари шудгор сифати устидан доимий равишда назорат қилиб бордилар. Натижада шудгорлаш икки ҳафта ичида ёки ўтган йилдагидан 10 кун илгари тугалланди. Шудгорлашни биринчи бўлиб тамомлаган 9 ва 30-бригадалар, илғор тракторчи, ричагчилар пул билан мукофотландилар. Бригадага 100 сўм, тракторчига 100 сўм, ричагчига 25 сўмдан пул берилди. Анварбек Мадраҳимов, Абдужаббор Турдиев, Абдукарим Тожибоев, Асқар Жўраев сингари тракторчиларнинг ҳар бири мавсумда 110-120 гектар майдонни шудгорлади.

Ўғит ерни семиртиради, хамиртуруши бўлади. Ҳайдаш олдидан ерга солинган ўғит тупроқнинг мағиз мағзига сингади, қувватини оширади. Шунинг учун ҳайдаш олдидан ҳар гектар ер ҳисобига 3 тоннадан маҳаллий ўғит, 350-600 килограммдан суперфосфат солинди. Ернинг хусусиятига қараб «ДТ-54» трактори билан 38-40 сантиметр ва бошқа кучли тракторлар билан эса 45-48 сантиметр чуқурлигида шудгор ўтказилди. Чуқур ҳайдалган майдонларда ғўза чуқур илдиз отади, бақуввват, серҳосил бўлиб ривожланади, вилт ва бошқа касалликларга чидамли бўлади.

Янги йил режаларимиз янада катта. Келгуси йилда ҳосилдорликни тағин ҳам ошириш колхозчиларимизнинг айни муддаосидир. Шунинг учун ҳам кузги-қишки ишларни сира бўшаштирмай давом эттиряпмиз.

Маълумки, маҳаллий ўғит пахта етиштиришни кўпайтиришда нақд резерв ҳисобланади. Бу иш билан юз киши шуғулланяпти. 16 та автокачка, 24 та прицеп ишлаб турибди. Ҳозиргача далага 7 минг тонна ўғит чиқарилди. Унинг кўпчилиги компост қилиб тайёрланди. 560 гектар ернинг шўри бир сидра ювилди. Ариқ-зовурларни тозалаш юзасидан 12 минг кубометр тупроқ ишлари амалга оширилди. Бу ишда 1.200 киши қатнашяпти.

Ерга ер қўшиш, қўриқ очиш — колхозчиларимиз учун анъана бўлиб қолди. Марказий Фарғонанинг Чордона массивидан 100 гектар янги ер ўзлаштиряпмиз. Янги ўзлаштирилаётган ерларнинг шўрини ювиш мақсадида сув таралипти.

Баҳорги ишларнинг ўз вақтида сифатли амалга оширилиши мавжуд техниканинг нечоғли шай қилиб қўйилишига, механизаторларимизнинг маҳоратига боғлиқдир. Шунга кўра, ҳозир трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарини ремонт қилиш жадал суръатлар билан олиб борилаяпти. Слесарь Турсун Қорабоев, темирчи Жўра Абдуллаев, токарь Маҳмуд Тўхтабоев, пайвандчи Умар Тоштемиров ва бошқа ўртоқлар техникани ремонт қилишда фидокорлик намуналарини кўрсатиб ишламоқдалар.

Колхозимиз даромади бу йил 3 миллион сўмдан ортади. Пахтачиликнинг ўзидан 2 миллион 656 минг 700 сўм даромад қилинди. Ҳар бир меҳнат кунига ўртача 4 сўмдан тақсимланади. Йиллик план бажарилганлиги ва қўшимча пахта топширилганлиги учун колхозчиларимизга тақсимланадиган устама мукофот 205 минг сўмдан ортди.

Колхозимиз аъзолари кузги-қишки ишларни янада кучайтириб, 1965 йилда ҳам пахтадан юқори ҳосил етиштириш учун курашмоқдалар.

М. ИКРОМОВ.

Наманган районидаги «Ленинград» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ГИГАНТ ТАЙЁР

НАВОИЙ ХИМИЯ КОМБИНАТИ ВУЖУДГА КЕЛМОҚДА

НАВОИЙ, 28 декабрь. (ЎзТАГ). Химия индустриясининг гиганти — Навоий комбинатини қурувчилар катта ғалабани қўлга киритдилар. Аммиак селитраси ишлаб чиқаришда ишлатиладиган асосий маҳсул бўлган азот кислотаси биринчи марта ишлаб чиқарилди.

Етти йиллик олтинчи йилининг сўнгги кунларида комбинатда ҳавони ажратадиган цех ҳам ишга туширилди. Бу ерда атмосферадан азот ажратиб олинади.

Аммиак селитраси цехида ишга тушириш олдидан сўнгги созлаш ишлари олиб борилмоқда.

ЎРТА ОСИЁ РЕСПУБЛИКАЛАРИДА

МУДДАТИДАН ОЛДИН!

ДУШАНБА. Тожикистон ССР Министрлар Советн ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг бугун эълон қилинган ахборотида айтилишича, Тожикистон саноатининг ходимлари етти йиллик олтинчи йили программасини ялпи маҳсулот ва буюмларнинг энг муҳим кўп турларини ишлаб чиқариш бўйича 25 декабрда муддатидан олдин бажардилар.

Бу йил республикада саноатнинг кўпгина тармоқлари жадал ривожланди. Анчагина саноат корхоналарининг коллективлари етти йиллик топшириғини бажариб бўлдилар. Булар орасида Қорамозор кончилари, Душанбадаги Оржоникидзе номли завод металлистлари, «Гулистон» фирмасининг тикувчилари ва бошқа коллективлар ҳам бор.

МИНГИНЧИ СПЕКТАКЛЬ

ЎШ, (Қирғизистон ССР). Киров номидаги Ўш музикали драма театри И. Акримовнинг «Адолат» деган пьесасини мингинчи марта кўрсатди. Бу спектакль шу театрда 16 йилдан бери кўрсатилиб келмоқда. Бу пьеса саҳналаштирилганидан бери то шу вақтгача бош ролни Қирғизистон ССР халқ артисти Тожихон Ҳасанова ҳамиша зўр муваффақият билан ижро этмоқда.

ТУРКМАН ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ ЯНГИ КИТОБЛАРИ

АШХОБОД. Бу ерда Туркманистон ССР ва Туркманистон Компартиясининг қирқ йиллигига бағишланган энг яхши романлар, повестлар, поэмалар учун ўтказилган конкурс натижалари якунланди.

Республика Ёзувчилар союзи ўтказган бу конкурсга замондошларимиз тўғрисида, республиканинг қирқ йил ичида босиб ўтган йўли ҳақида ёзилган ўнлаб янги асарлар келди.

Жюрининг қарорига биноан бу ерда Кербобоевга «Қайғусиз Отабоев» деган тарихий роман учун иккинчи мукофот, «Қадрдон ер» романи учун Ёзмурод Маматиевга учинчи мукофот берилди.

Беки Сайтаковнинг «Бекмурод Дурдиев» асари повестлар орасида энг яхши асар деб топилди. Бу асар биринчи мукофот билан тақдирланди. «Сариқ гул» повести учун Тошли Қурбоновга ва «Ўғилой» повести учун Раҳмон Гелдиевга иккинчи ва учинчи мукофотлар берилди.

Карим Қурбоннафасовнинг «Чўлда топилган қалб» поэмаси, Бердиназар Худойназаровнинг «Давр инсон ҳукмида» поэмаси ва Мамед Саидовнинг «Дашт қиссаси» деган поэмаси ҳам мукофотлар билан тақдирланди. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ҳ. А. Аҳмедовга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби» фахрий унвони бериш тўғрисида

Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтида қишлоқ хўжалиги мелиорацияси кафедрасининг мудири Ҳаким Аҳмедович **Аҳмедовга** фан ва техникани ривожлантиришдаги, ирригация соҳасида инженер кадрларни тайёрлаш ва тарбиялашдаги катта хизматлари учун «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри, 1964 йил 28 декабрь.

УМУМХАЛҚ КОНТРОЛИ

ХАТГА ЭЪТИБОР—ЭЛГА ЭЪТИБОР

Тўхта Мардонов ва Исмоил Қулаҳмедов ўртоқлар Иштихон район партия-давлат контроли комитетига тез-тез келиб туришади. Улар комитетнинг иш планлари билан танишиб, жойларда камчиликларнинг олдини олиш ва уни бартараф қилишда ташаббус кўрсатиб ишламоқдалар.

Яқинда район партия-давлат контроли комитети уларга район коммунал хўжалик бўлимида меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларига қандай муносабатда бўлаётганликларини текширишни топширди. Мардонов ва Қулаҳмедов ўртоқлар кўрсатилган ташкилотда жиддий текшириш ўтказиб, коммунал хўжалик бўлими ишидаги катта камчиликларни очиб ташладилар. Чунончи, бу ерда меҳнаткашлардан тушган ариза ва шикоятлар узоқ вақт жавобсиз ётгани аниқланди. Сўнгги олти ой давомида келган хатлардан қарийб 200 тасига ҳеч қандай жавоб қайтарилмаган. Шунингдек, район ЗАГС бюросида ҳам аҳвол шундай. Шу йил ичида келган 175 хат ҳануз жавобсиз ётибди.

Ташаббускор назоратчилар текшириш натижаларини комитетда муҳокама қилинишига ҳамда юқорида эслатиб ўтилган ташкилотларда меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларига эътиборни кучайтиришга қаратилган тадбирлар белгиланишига эришдилар.

Э. ЮНУСОВ,
М. АШУРОВ.

ИШЧАН КОНТРОЛЁРЛАР

ЖАМОАТЧИЛАР

Собиржон ака дилкаш одам. Чеҳраси ҳар доим очиқ, муомаласи самимий. У, кишилар ҳақида кўп ўйлайди. Ўзининг жамоатчи эканини асло унутмайди.

Эллик саккиз баҳорни кўрган Собиржон ака Рўзиев Андижон область, Москва район партия комитетининг ходими. У, район партия-давлат контроли комитети ҳузурида ташкил этилган штатсиз ташкилий бўлимни бошқаряпти. Бўлимнинг 6 кишидан иборат жамоатчилари жойларда контроль органларининг ишини кучайтиришда комитетга яхши ёрдам бермоқда.

Штатсиз инспекторлар бўлим топшириғи билан колхозларда, ташкилот ва муассасаларда тез-тез бўлиб, кўмаклашувчи группалар фаолиятининг самараси учун курашмоқдалар. Бўлимнинг Жўра Мусаев сингари жамоатчи инспекторлари қилаётган ишлар ибратлидир.

Партия-давлат контроли комитети ҳузурида 5 та штатсиз бўлим бўлиб, бу бўлимларнинг 35 жамоатчи инспектори бор. Маиший хизмат кўрсатиш, ариза ва шикоятлар, қишлоқ хўжалик бўлимларининг иши айниқса мақташга арзийди. Улар қатъий план асосида иш олиб борадилар.

Штатсиз қишлоқ хўжалик бўлимининг инспектори Абдуҳозир Эралиев «Узсельхозтехника» бирлашмаси район бўлимида техника [illegible]чиси бўлиб ишлайди. Урралиев бўлим[illegible] топширувувофиқ, техника ремонтилариши, машиналарининг сақлани текшириб, ка[illegible]ликларга қарши муросасиз кураш[illegible]ади. Район молия бўлими[illegible] ходими Йигитали Йўлдошев[illegible] ишлаб чиқариш бошқармасининг штатсиз[illegible] Низом Раҳимов каби ташаббус[illegible] инспекторларимиз ҳам [illegible]кўрсатиб ишлаётирлар.

Халқ [illegible] назоратчиси Йигитали Йўлдош[illegible] ҳамма танийди. У, 61-мактаб[illegible] текшириш ўтказиб, бу ерда моли[illegible] интизом бузилгани, мактаб ди[illegible]ри ўртоқ Ваҳобжонов 162 сў[illegible]улни ўзлаштириб юборганлигини аниқлади. Текшириш якунлари партия-давлат контроли комитетининг мажлисида кенг муҳокама қилиниб, камчиликларга йўл қўйган шахслар қилмишларига яраша жазо олди.

Ҳозирги кунда районимиз колхозларида, ташкилот ва муассасаларида 42 кўмаклашувчи группа [ва] 410 пост ишлаб турибди. Уларга [1]700 кишидан кўпроқ жамоатчи контролёрлар уюшган. Жамоатчи контролёрларимиз ҳозирги кунларда ерларни шудгорлашни назорат остига олишган. Чорва қишлови, техника ремонти, уни асраш шу топда назоратчиларнинг диққат марказида турибди.

Шуни ҳам айтиш керакки, ишимизда ҳали жиддий камчиликлар ҳам учраб туради. Айрим колхозлардаги кўмаклашувчи группаларнинг иши талаб даражасида эмас. Масалан, «Қизил юлдуз», Свердлов номли колхозларда аҳвол шундай. Бу хўжаликларда партия ташкилотлари кўмаклашувчи группаларнинг ишини жонлантиришга етарли даражада аҳамият бермаётирлар.

Биз ишимизда кенг жамоатчиликка янада маҳкамроқ таяниб, халқ контролининг самарасини оширамиз.

Н. МУМИНОВ,
Москва район партия-давлат контроли комитети раисининг ўринбосари.

Тошкентдаги пайпоқ-трикотаж фабрикасининг халқ назоратчилари маҳсулот сифатига алоҳида эътибор бераётирлар. Суратда: контролёрлардан (чапдан) Раҳима Муҳамедова ва Лидия Бритвина Тамара Журавлёва тайёрлаётган пайпоқларнинг сифатини текширмоқдалар.

И. Глауберзон фотоси.

БОНГ УРИНГ

Ҳурматли редакция! Фарғона сунъий тола заводининг бош корпусида колонналар ўрнатилди. Лойиҳа бўйича фермалар монтаж қилиниши керак. Лекин ҳали бир дона ҳам ферма йўқ. 8-қурилиш тресты заводнинг бош корпусида ишларни тўхтатишга мажбур бўлиб қолди. Илтимос, бонг уринглар бу ҳақда. Зора унинг жарангини «Главсредазстройиндустрия» раҳбарлари эшитишса! Ишимиз юришса!

Чунки 30 метр узунликдаги 300 та махсус фермаларни тайёрлаш ана шу ташкилотга юкланган. Улар 1964 йилда шундай фермалар тайёрлаб беришни бошлаб юборишлари керак эди. Мана, йил охирлаб боряпти. Лекин фермадан дарак йўқ. Бу ташкилот Литвадаги «Каунасгорстрой» ташкилотининг шундай фермалар тайёрлашдаги тажрибасини ўрганмаётир. Махсус фермаларни қурилиш яқинида полигонда тайёрлаш учун маблағ бор. Фақат ҳамма нарса «Главсредазстройиндустрия»нинг иш бошлашида қолган!

А. КИСЛОВ.
Завод директорининг ўринбосари.

ҲАҚЛИ ЭЪТИРОЗ

Аҳолига маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш масаласига партия ва ҳукуматимиз сўнгги йилларда алоҳида аҳамият бермоқда. Чунки, совет кишиларининг турмуши қанчалик фаровон бўлса, меҳнаткашларнинг бўш вақтлари завқли ўтса улар коммунизм қурилиши йўлида шу қадар самарали меҳнат қиладилар, мамлакатимиз бойлигига кўпроқ бойлик қўшадилар.

Қорақалпоғистон Автоном республикаси Министрлар Совети ҳузуридаги Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси ҳам маиший хизматни замон талаблари даражасида бўлиши учун қатор тадбирларни белгиламоқда. Маиший хизмат корхоналари сони кўпаймоқда, хизмат маданияти оширилмоқда. Ҳозир жойларда аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи 10 та комбинат ишлаб турибди. Буларда 40 дан ортиқ ателье ва кийим-кечакларни ремонт қилиш устахоналари, 20 дан ошиқ оёқ кийимларни тузатиш корхоналари бирлашган. 1964 йилнинг ўзида 12 та кийим тикиш ва ремонт қилувчи ателье, устахона очилди. Шаҳар жойларда аҳоли жон бошига ҳисоблаганда 1964 йилда 1963 йилдагидан анча кўпроқ сўмлик хизмат кўрсатилди. Лекин бундан қатъи назар, маданий-маиший хизмат кўрсатувчи корхоналар фаолияти қониқарли эмас. Колхоз ва совхозларда, мактаб ва интернатларда, корхона ҳамда ташкилотларда заказлар қабул қилиш, уларни ўз вақтида битказиб бериш яхши йўлга қўйилмаган. Кўпгина устахоналар синтетик материалдан тикилган оёқ кийимлари ва бошқа буюмларни ремонт қилиш планларини бажармаётир. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси «Узглавбыт» берилган топшириқларни эътиборсиз қолдирмоқда. Бу ҳол меҳнаткашларнинг ҳақли талаб ва эътирозларининг кўпайишига сабаб бўлмоқда. Масалан, Тўрткўл, Хўжайли, Қўнғирот маданий-маиший хизмат кўрсатиш комбинатларини олиб кўрайлик. Буларда 1963 йил плани бажарилмаган эди. Бу йилнинг ўн ойлик плани эса атиги 81 процент бажарилди. Кийим-кечак ремонти плани 24,3, оёқ кийимлари бўйича эса план 20,8 процент адо этилганига нима дейиш мумкин?! Амударё районидаги маиший хизмат комбинати қишлоқ аҳолисига хизмат қилишни унутиб қўйди. Бу комбинат шу пайтга қадар бирор колхозга ёки бирор қишлоқ аҳолисига маиший хизмат уюштира олмади. Мазкур корхона оёқ ва бошқа кийимларни ремонт қилиш бўйича пландаги 10,3 минг сўм ўрнига 7 минг сўмлик хизмат кўрсатган, холос. Комбинат раҳбарлари меҳнаткашлар талабларига эътибор бермаётирлар. Комбинатнинг барча цех ҳамда устахоналарида шикоят дафтарлари тутилмаган. Хўжайли, Қўнғирот маиший хизмат кўрсатиш комбинатлари ҳам буюртмаларни ўз вақтида тайёрлаб бермаётир.

Шаҳар ва район ижроия комитетлари маиший хизмат кўрсатувчи комбинатлар ишига яқиндан ёрдам кўрсатмаётирлар. Улар комбинатларни кенгайтириш, уларни замонавий ускуналар билан жиҳозлаш ўрнига мазкур корхона биноларини бошқа мақсадда фойдаланмоқдалар. Масалан, Нукус шаҳар комбинатига қарашли бир бино шаҳар ЗАГСига, Амударё маиший хизмат кўрсатиш комбинатининг бир цехи ҳарбий комиссариат ходимларига, Хўжайли район маиший хизмат комбинатига қарашли икки қаватли бино гилам фабрикасига олиб берилган. Мотоцикл, велосипед, приёмник, телевизор ремонти устахоналари иши устидан маҳаллий Советлар контроллик қилмаётир.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи комбинатлар ишини яхшилаш ҳаёт талабидир. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ҳузуридаги Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси мавжуд резервларни тўла ишга солиши лозим.

Яқинда ўз ишини тамомлаган олтинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг тўртинчи сессияси Қорақалпоғистоннинг шаҳар ва қишлоқларини янада обод қилиш масаласига катта эътибор берди.

Ю. ҚОБУЛОВ,
Қорақалпоғистон партия-давлат контроли комитетининг инспектори.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

САНСАЛОРЛИК

Меҳнаткашлардан ташкилот ва муассасаларга келаётган шикоят ва аризалар кенг омманинг давлатни бошқаришда оммавий иштирокини таъминлашнинг формаларидан биридир. Кўпгина совет ташкилотлари ва муассасаларида шикоят ва аризаларга эътибор кейинги йилларда анча кучайтирилди. Ҳар бир ариза ва шикоятга ўз вақтида жавоб қайтариш яхши йўлга қўйилди. Бироқ республикамизнинг айрим жойларида меҳнаткашларнинг ҳақли шикоятларига ҳамда аризаларига вақтида жавоб қайтармасдан, сансалорлик қилиш кайфиятлари учрайди. Чунончи, шу йилнинг биринчи кварталида меҳнат инвалиди ўртоқ А. Гусевадан Тошкент шаҳар ижроия комитетига ариза тушди. Ариза автори ўзининг квартира шароити ниҳоят оғир эканлиги ва бу тўғрида ёрдам беришларини илтимос қилган эди. Шаҳар ижроия комитети Гусева аризасини дарҳол Октябрь район ижроия комитетига юборди. Райижрокомдаги ўртоқлар эса Гусеванинг ҳақли талабини қондириш ўрнига бу масалани бир неча ойлар давомида чўзиб келди. Фақат Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Министрлар Советининг Партия-давлат контроли комитети бу ишга аралашгандан сўнг район ижроия комитети Гусеванинг аризасини 12 ноябрь куни ўз мажлисида ҳал қилди. Бу — Октябрь район ижроия комитети фаолиятида ягона ҳодиса эмас. Бу ердаги баъзи ходимларнинг айби билан айрим ариза ва шикоятлар, шунингдек турли ташкилотлардан юборилган сўроқ хатлари жавобсиз қолдирилмоқда. Масалан, гражданин И. нинг кўпхонали ҳашаматли уй ва енгил автомашина сотиб олганлигини молиявий жиҳатдан текшириш илтимос қилинган эди. Бу масалани текшириб кўришни ҳам ижроком бир неча ойлар давомида пайсалга солиб келди. Ҳолбуки, гражданин И. уй ва автомашинани меҳнат даромади эвазига олмагани район ижроия комитетига аллақачон маълум эди.

Бундай аҳволни пойтахтимизнинг Ленин райони ижроия комитети фаолиятида ҳам учратамиз. Бир шахс қонунсиз равишда уй қуриб олганлиги ҳақидаги шикоят район ижроия комитетига текшириш учун шу йилнинг май ойида юборилган эди. Бироқ, мазкур шикоят у бўлимдан бу бўлимга, у ходимдан бу ходимга узоқ вақт кўчиб юрди. Дастлаб у ижроия комитетнинг шикоятлар бўйича инспектори ўртоқ Шаханскаянинг қўлига тушди. У эса район уй-жой бошқармасига, орадан бир неча ой ўтгач эса уй-жой бошқармаси шикоятни яна Шаханскаяга келтириб берди. Шаханская узоқ ўйлаб ўтирмай, шикоятни испектор Воронинга, Воронин эса уни инспектор Вавенкога оширди. Мана шу тариқа битта шикоят бўлимма-бўлим, ходимма-ходим натижасиз саёҳат қилиб юрибди.

Ахир, бу сансалорлик тўрачиликнинг ўзгинаси эмасми!

И. КОСОЛАПОВ.
Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Министрлар Совети Партия-давлат контроли комитетининг штатсиз инспектори.

ГАЗЕТАЛАР САҲИФАЛАРИДА

ОДАМЛАР УЧУН

Партия ва ҳукуматимиз меҳнаткашларнинг маданий-маиший шароитларини янада яхшилаш ҳақида тинмай ғамхўрлик қилмоқда. Шунинг учун ҳам кишиларнинг ижодий активлиги тобора ошиб, меҳнат унумдорлиги юксалмоқда. Лекин айрим хўжалик раҳбарлари меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш нақадар муҳим эканлигини унутиб қўймоқдалар. Избоскан бошқармасида чиқадиган «ПАХТАКОР» газетаси ўзининг кейинги сонларидан бирида «Умумхалқ контроли» рубрикаси остида райондаги айрим маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ишидаги катта нуқсонларни очиб ташловчи материал босган. «Аҳолига маиший хизмат яхшилансин» сарлавҳаси остидаги бу мақола авторлари — район партия-давлат контроли комитети штатсиз бўлимининг мудири Х. Акбаров, штатсиз инспекторлар А. Мўминов, А. Халилов ўртоқлар маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ишидаги сансалорлик, кишиларга қўпол муносабатда бўлиш, заказларни сифатсиз бажариш каби нуқсонларни конкрет фактларда очиб ташлаганлар. Мақола партия ва совет ташкилотларини аҳолининг талаб-эҳтиёжларига ҳамиша сезгирлик билан қараш, уларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхши йўлга қўйишга чақиради.

КЎМАККА МУҲТОЖ ГРУППАЛАР

«Даҳбед» совхозидаги кўмаклашиш группаси ўрнак олса арзигудек ишлаяпти. Группа раиси Ваҳоб Турсунов, унинг ўринбосари — илғор тракторчи Бобомурод Отамуродов группа ва пост аъзолари билан биргаликда совхознинг ҳамма тармоғига кўз-қулоқ бўлиб турадилар. Совхоз ишчилари, хизматчилари ва инженер-техник ходимлари билан мустаҳкам алоқада бўлиб, нуқсонларни очиб ташлашда партия ташкилотига катта ёрдам бермоқдалар.

— Қисқа вақт ичида ўттизга яқин текшириш ўтказдик, — дейди ўрок В. Турсунов. — Партия-давлат контролига кўмаклашиш группалари ва постлари ташкил этилганлиги меҳнаткашларнинг сиёсий активлигини оширишга жиддий таъсир этяпти, ишдаги камчилик ва нуқсонларни ўз вақтида очиб ташлашда меҳнаткашларнинг ўзлари бевосита иштирок этадиган бўлиб қолдилар.

«Пайариқ» совхозидаги партия-давлат контролига кўмаклашиш группаси ҳам анча яхши иш қиляпти. Бу группа раиси Козим Искандаров ер тузувчи, унинг ўринбосари ўртоқ В. К. Цой эса агролабораториянинг мудири бўлиб ишлайди. Группа ва пост аъзолари ўтказаётган текшириш ва рейд натижалари совхоз партия комитети ҳамда совхоз дирекциясида муҳокама қилиниб, ижобий ҳал этилмоқда.

Самарқанд область партия-давлат контроли комитети яқинда Пайариқ районида партия-давлат контролига кўмаклашиш группалари ва постларининг фаолиятини текширди. Бу ерда 30 группа ва 100 га яқин пост, «Комсомол прожектор»лари тузилган, уларга икки мингдан кўпроқ коммунист, комсомол ва партиясиз активлар тортилган. Бу, жуда катта куч. Аммо, «Даҳбед» ва «Пайариқ» совхозларидаги кўмаклашиш группаларини мустасно қилинганда, айрим хўжаликлардаги группа ва постлар фаолиятсизлик кўрсатмоқдалар.

«Партия XXII съезди» ва Энгельс номли колхозлар ҳамон қолоқликдан чиқмаётирлар. Сабаб нимада? Колхоз нега ортда қоляпти? Бу саволларга мазкур колхозлардаги кўмаклашиш группалари амалий жавоб топишлари керак эди. Афсуски, улар ҳалигача «ташкилий давр»дан чиқмаганлар. Улар хўжа кўрсин учун иш плани тузадилар.

— Ёрдамга муҳтожмиз, бизга ҳеч ким кўмаклашмаяпти, — деб зорланадилар группа раислари Ж. Усмонов ва Диёр Бобоев ўртоқлар. Ажабо! Кўмаклашувчи группанинг кўмакка муҳтож бўлишига қандай қараш мумкин?

Савдо-сотиқ ва умумий овқатланиш ташкилотларида тузилган кўмаклашиш группалари ва постларидан айниқса пухта, сезгирлик билан иш олиб бориш талаб қилинади. Район матлубот жамияти ҳузурида тузилган кўмаклашиш группасининг раиси ўртоқ Ф. Ш. Содиқов «Партия-давлат контроли комитетларига кўмаклашиш группалари ва постлари тўғрисида Низом»ни шу вақтгача ўқиб чиқишга «вақт» тополмапти! Группада на иш план бор, на кундалик дафтар. «Узсельхозтехника» бирлашмасида ҳам аҳвол шундай.

Биз районлараро сут-мой заводида бўлдик, ишчилар билан суҳбатлашдик. «Заводда партия-давлат контролига кўмаклашиш группаси ёки пости тузилганми?» деган саволга ишчилар қуйидаги жавобни бердилар:

— Ўтган йили тузилган эди шекилли? Бошлиғи директоримиз ўртоқ Ғаниев эди. Эшитишимизча, катта растрата қилгани учун ишдан олинди. Шундан буён ким сайланганлигини билмаймиз...

Давлат маблағига чанг солгани ва бошқа ножўя қилмишлари учун ишдан четлаштирилган Ғаниевни... сут-мой заводлари область трестининг бошқарувчиси ўртоқ Далаева ўзига ўринбосар қилиб олибди! Районда обрўси кетиб ҳайдалган шахснинг область масштабига кўтарилишига нима дейсиз!

Пайариқ район партия комитети ва, биринчи навбатда, район партия-давлат контроли комитети контроль органлари фаолиятига жиддий эътибор бермаганлар. Кўмаклашиш группалари ва постларининг биронтаси ҳам деворий газета ёки «Жанговар варақа» чиқармаяпти. Районда чиқадиган «Коммунизм байроғи» газетаси ҳам кўмаклашиш группалари ва постларининг ишларини яхши ёритмаяпти.

Юқорида келтирилган фактлар Пайариқ район [illegible] кўмаклашиш группалари ва постларини партия ишончини оқлайдиган, масъулиятни яхши ҳис қиладиган кишилар билан мустаҳкамлаш ҳақида зарур тадбирлар кўришни тақозо этади. Шундагина улар партия ташкилотларига жуда катта ёрдам беришлари мумкин.

С. КАРИМОВ,
Самарқанд область партия-давлат контроли комитетининг штатсиз инспектори.

КЎЗБЎЯМАЧИ

Кўп йиллардан бери Ленинград бошқармасидаги «Коммуна» колхози (раиси ўртоқ О. Асқаров) чорвачилик маҳсулотлари етиштиришда оқсамоқда. Бунга сабаб колхозда чорва моллари учун мустаҳкам ем-хашак базаси яратилмаётганидир.

Афсуски, ўтган йиллардаги қийинчиликлар колхоз раҳбарларига сабоқ бўлмади. Бу колхозда ем-хашак тайёрлаш ишига бу йил ҳам эътиборсизлик билан қаралаётганидан кўриниб бўлади. Чунончи, колхозда атиги 195 тонна дағал хашак тайёрланиб, 1 052 тонна силос бостирилди, холос. Лекин колхоз раҳбарлари ўз айбларини яшириш учун кўзбўямачиликдан ҳам тоймадилар. Улар бошқармага «670 тонна дағал хашак, 1865 тонна силос тайёрланди», деб маълумот бердилар. Бошқармадаги «Шарқ юлдузи» колхози (раиси ўртоқ И. Назаров) раҳбарлари ҳам улардан ўрнак олишди шекилли, бошқармага «663 тонна хашак, 3300 тонна силос тайёрланди», деб маълумот бердилар. Аслида эса колхозда 333 тонна дағал хашак ва 1620 тонна силос тайёрланган, холос.

Бошқармадаги «Пахтакор», «Ленинград», «Москва» колхозларида ҳам аҳвол шундай.

Ем-хашак тайёрлаш ишига панжа орасидан қараган, ҳақиқий аҳволни бўяб кўрсатган юқоридаги колхозларнинг раҳбарлари қишнинг ҳозирги оғир кезларида ўзларини қандай ҳис қиляпти эканлар?

М. ЙЎЛДОШЕВ.

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ СОЦИАЛИЗМ ВА КОММУНИЗМ ҚУРИЛИШИ ҚОНУНИЯТЛАРИ ТЎҒРИСИДА

ПРОПАГАНДИСТЛАРГА ЁРДАМ

Бу теманинг энг муҳим, асосий масалалари сифатида қуйидагиларни алоҳида кўрсатиш мумкин:

1. Коммунизм — ишчилар синфининг, барча меҳнаткашларнинг асл мақсади.

2. Янги формациянинг қарор топишини характерловчи асосий процесслар.

КОММУНИЗМ — ИШЧИЛАР СИНФИНИНГ, БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ АСЛ МАҚСАДИ.

Ишчилар синфининг асл мақсади тўғрисида дастлаб умумий тасаввур ҳосил қилиш учун биринчи масалани ўрганишни коммунизмга КПСС программасида берилган характеристикани кўриб чиқишдан бошлаш мақсадга мувофиқдир (қаралсин, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Программаси, Ўздавнашр, 1961, 64-бет).

Бу характеристикада эътиборни биринчи навбатда шунга қаратиш лозимки, коммунизм синфсиз тузумдир ва, бинобарин, ишчилар синфининг асл мақсади синф сифатида ўз ҳаётини абадийлаштиришдан иборат бўлмай, балки, аксинча, кишилар аҳволи жиҳатидан бир-биридан фарқ қиладиган синфларга ва социал табақаларга бўлинмайдиган жамият, барча аъзоларининг тўла социал тенглигига эришиладиган жамият қуришдан иборатдир. «Илгари ўтган ҳамма синфлар,— деб ёзган эдилар Маркс ва Энгельс «Коммунистик партия манифести»да,— ҳокимиятни ўз қўлларига олгач, бутун жамиятни ўзларининг ўзлаштириш усулларини таъмин этадиган шароитга бўйсундириб, турмушда эришган мавқеларини мустаҳкамлашга уриниб келдилар. Пролетарлар эса ўзининг ҳозирги ўзлаштириш усулини ва шу билан бирга умуман шу кунгача давом қилиб келган ўзлаштириш усулларининг ҳаммасини ҳам йўқ қилгандагина ижтимоий ишлаб чиқарувчи кучларга эга бўла оладилар» (**Коммунистик партия манифести,** Ўздавнашр, 1963, 48-бет).

Синфсиз жамият барпо этиш барча меҳнаткашларнинг туб манфаатларига жавоб беради. Пролетариат ўзи социал куч сифатида уюшишга ва эксплуатация қилинувчи бутун оммани капитализмга ҳужум қилиш сари етаклаб боришга қодир бўлган, социализм, коммунизм қурилишига бошчилик қилишга қодир бўлган синф сифатида тарих майдонига чиқади. Буржуа жамиятига хос бўлган зиддиятлар ўсиб ва ривожланиб борган сари меҳнаткашларнинг ва эксплуатация қилинувчи омманинг капиталистик тузумдан норозилиги ҳам кучайиб боради. пролетариатнинг миқдори ва уюшқоқлиги ортади, уларнинг эксплуататорларга қарши кураши кескинлашиб боради. Пролетариатнинг ўсиши ва уюшиши капиталистик ишлаб чиқариш муносабатларини коммунистик ишлаб чиқариш муносабатлари билан алмаштиришнинг моддий имкониятларини юзага келтириш билан, яъни пролетариат синфий ҳаракатининг онгли ифодачиси бўлган Коммунистик партиянинг мақсади бўлмиш социал революцияга шарт-шароит етилиб бориши билан боғлиқдир.

Пропагандист, семинар раҳбари диққатни шунга жалб қилиши зарурки, Маркс ва Энгельс пролетариатнинг тарихий вазифаси ҳақида гапирганларида ишчилар синфининг асл мақсадига — синфсиз жамият, коммунизм барпо этилишига эришиладиган тарихий процесснинг босқич ва поғоналарини ҳам кўрсатиб ўтган эдилар.

БУ БОСҚИЧЛАР НИМАДАН ИБОРАТ?

«...Ишчилар революциясининг биринчи қадами пролетариатни ҳукмрон синфга айлантириш, демократияни қўлга олишдир.

Пролетариат ўз сиёсий ҳукмронлигидан буржуазия қўлидаги ҳамма капитални бирин-кетин тортиб олиш учун барча ишлаб чиқариш қуролларини давлат қўлида, яъни ҳукмрон синф бўлиб уюшган пролетариат қўлида марказлаштириш учун ва ишлаб чиқарувчи кучларнинг миқдорини мумкин қадар тезроқ орттириш учун фойдаланади». (**Коммунистик партия манифести,** 59-бет). Пролетариатнинг ҳукмрон синфга айланиши, унинг диктатурасининг ўрнатилиши — социализм, коммунизм қуришнинг зарур шартидир. Ўқув планининг бундан кейинги темаларини ўрганишда тингловчилар марксизм-ленинизм пролетариат диктатурасининг ўзини ривожланишда, ҳаракатда деб билишини, унинг яшашининг тарихий доираларини кўрсатиб беришини аниқлаб оладилар.

Маркс ва Энгельснинг ишчилар синфининг тарихий вазифаси тўғрисидаги, унинг асл мақсадига эришишнинг йўллари ва воситалари тўғрисидаги идеяларини В. И. Ленин капитализмнинг империализм босқичига қадам қўйишидан бошланган янги тарихий давр шароитларини ҳисобга олган ҳолда чуқур ривожлантирди. У пролетариатнинг иттифоқчилари ҳақидаги, пролетариатнинг революция гегемони сифатидаги вазифалари ҳақидаги масалани ҳар томонлама ишлаб чиқди, ишчилар синфи ва унинг партияси сиёсий ҳокимиятни қўлга олганларидан кейин амалда социализм, коммунизм қуришда қандай роль ўйнашларини кўрсатиб берди (қаралсин: **Қишлоқда ишлаш тўғрисида РКП(б) VIII съездида қилинган доклад.** Асарлар, 29-том, 197-216-бетлар; **Пролетариат диктатураси даврида экономика ва сиёсат,** Асарлар, 30-том, 98, 111-бетлар) 1).

В. И. Ленин ишчилар синфи ўз диктатурасини қандай қилиб мустаҳкамлаши, давлатни бошқаришни ўрганиши ҳамда барча меҳнаткашларни ўз орқасидан эргаштириб бориши мумкинлигини, хўжалик ва маданий қурилишга қандай раҳбарлик қилиши мумкинлигини кўрсатиб берди. У пролетариат диктатураси даврида ишчилар синфининг тарихий ижодиёти илгари мисли кўрилмаган кўламда авж олишига ҳамда ишчилар синфи социализм ва коммунизм қурилишида ўзининг халқнинг етакчи кучи сифатида кўрсатишига қаттиқ ишонар эди. Совет Иттифоқи ва бошқа социализм мамлакатларидаги социалистик қурилиш тарихи унинг башоратини батамом тасдиқлади.

Буржуазия ағдарилиб, пролетариат диктатураси ўрнатилгандан кейин ишчилар синфи эски тузумни барбод қилувчи кучдан буюк бунёдкор кучга, жамият ҳаётининг барча соҳаларида янгича муносабатларни бевосита вужудга келтирувчи синфга айланади. Бундай шароитда ишчилар синфи жамиятнинг асосий ишлаб чиқарувчи кучи сифатидагина эмас, балки давлатга раҳбарликни амалга оширувчи, жамиятни социализм ва коммунизм қуриш йўлидан олиб борувчи синф сифатида ҳам майдонга чиқади. Семинар машғулотларида ишчилар синфининг коммунизм қурилишидаги раҳбарлик роли тўғрисидаги масалани алоҳида олиб кўриб чиқиш маъқул бўлар эди.

(Охири учинчи бетда).

1) Бу ўринда ва бундан кейин В. И. Ленин фикрлари Асарларининг ўзбекча нашридан келтирилади.

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ СОЦИАЛИЗМ ВА КОММУНИЗМ ҚУРИЛИШИ ҚОНУНИЯТЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Боши иккинчи бетда).

Пролетариат диктатурасининг бутун системаси каби социалистик давлат ҳам эксплуататор синфларни бостириш қуролигина эмас, деган эди Ленин, балки шундай бир асосий восита ҳамдирки, бунинг ёрдамида ишчилар синфи меҳнаткашларнинг қолган бутун оммасини, яъни аҳолининг барча ярим пролетар ва майда буржуа қатламларини ўз томонига оғдириб олади, социализм учун курашда уларга бошчилик қила олади. Социализм ғалабасининг ҳал қилувчи шарти ҳам худди ана шундадир, чунки янги ижтимоий тузумни ёлғиз ишчилар синфининг кучлари билангина барпо этишнинг иложи йўқ (қаралсин: **Совет ҳокимиятининг навбатдаги вазифалари**, Асарлар, 27-том, 243-бет). «Пролетариат ижтимоий меҳнатни капитализмдагига қараганда юқорироқ даражада ташкил этувчи ва уни амалга оширувчидир. Ҳамма гап шунда. Коммунизмнинг кучининг манбаи ва унинг муқаррар равишда тўла ғалаба қилишининг гарови шундадир». (В. И. Ленин, **Буюк почин**, Асарлар, 29-том, 434-бет).

Шундай қилиб, марксизм-ленинизм пролетариатнинг тарихий вазифаси ҳақидаги, унинг энг илғор синф сифатидаги социал-иқтисодий табиатидан келиб чиқадиган асл мақсади ва вазифалари ҳақидаги, бу мақсадга эришиш йўллари ва воситалари ҳақидаги қарашларнинг мустаҳкам бир системасини беради.

КОММУНИСТИК ФОРМАЦИЯНИНГ ҚАРОР ТОПИШИНИ ХАРАКТЕРЛОВЧИ АСОСИЙ ПРОЦЕССЛАР

Марксизм-ленинизм классиклари ўзларининг ўлмас асарларида кўрсатиб ўтганларидек, коммунистик формациянинг қарор топиши қонуний ва муқаррар процессдир. Бунинг ҳақиқатан ҳам шундайлигини эндиликда СССРнинг ва бошқа социалистик мамлакатларнинг тажрибаси, халқаро ишчилар синфи революцион курашининг бутун тажрибаси батамом тасдиқлаб берди. Социалистик революцияни ва социалистик қурилишни тўрлаш, уларнинг бутун жараёни социализм йўлига қадам қўйган мамлакатларнинг хилма-хиллиги ва ўзига хос хусусиятларига қарамай, улар учун умумий бўлган бир қанча процессларга, қонуниятларга асосланади.

Бу ўринда энг аввало социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари вакилларининг 1957 йилда Москвада бўлиб ўтган Кенгаши Декларациясида бу хусусда айтилган гаплар билан танишиб чиқиш мақсадга мувофиқдир. «Бундай умумий қонуниятлар, — дейилади Декларацияда, — қуйидагилардан иборатдир: ишчилар синфининг ва унинг ядроси бўлган марксча-ленинча партиянинг у ёки бу формада социалистик революцияни ўтказишда ва у ёки бу формада пролетариат диктатурасини ўрнатишда меҳнаткашлар оммасига раҳбарлик қилиши; ишчилар синфининг деҳқонларнинг асосий оммаси билан ва меҳнаткашларнинг бошқа табақалари билан иттифоқ бўлиши, асосий ишлаб чиқариш воситаларига бўлган капиталистик мулкчиликни тугатиб, ижтимоий мулкчиликнинг ўрнатилиши, қишлоқ хўжалигини социалистик асосда аста-секин қайта қуриш; социализм ва коммунизм қуриш, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини ошириш мақсадида халқ хўжалигини планли равишда ривожлантириш; идеология ва маданият соҳаларида социалистик революцияни амалга ошириш ҳамда ишчилар синфига, меҳнаткаш халққа, социализм ишига содиқ бўлган кўп сонли интеллигенция вужудга келтириш, миллий зулмни тугатиш ҳамда халқлар ўртасида тенгҳуқуқлик ва қардошларча дўстлик ўрнатиш; социализм ғалабаларини ташқи ва ички душманларнинг ҳамласидан муҳофаза қилиш; мазкур мамлакат ишчилар синфининг бошқа мамлакатлардаги ишчилар синфи билан бирдамлиги — пролетар интернационализми» (**КПСС резолюцияларида**, IV қисм, Ўздавнашр, 62, 69-бет).

Декларациядан келтирилганбу парча устида пухта ўйлаб кўриладиган бўлса, кўрсатиб ўтилган қонуниятлардан баъзилари янги тузум ғалабаси учун курашнинг бошланғич босқичларига тааллуқли эканлигини, бошқалари эса коммунизм юқори фазасининг қарор топишига қадар бўлган кейинги юксалишда ҳам амал қилишини пайқаб олиш мумкин.

Масалан, айтайлик, капиталистик мулкнинг тугатилиши ҳамда асосий ишлаб чиқариш воситаларининг ижтимоий мулкка айлантирилиши, қишлоқ хўжалигининг аста-секин социалистик асосда тубдан ўзгартирилиши социализм ғалаба қилгандан кейин ҳал этиладиган вазифаларнинг моҳиятини ташкил этади. Миллий зулмни тугатиш, халқлар ўртасида тенгҳуқуқлик ва қардошларча дўстлик ўрнатиш проблемаси умуман олганда социализм даврида ҳал қилинади, лекин дўстликни янада мустаҳкамлаб бориш, миллатларнинг бир-бирига ҳар томонлама яқинлашуви бутун коммунизм қурилиши давомида ва ҳатто у ғалаба қилгандан кейин ҳам доимий вазифа бўлиб қолаверади. Яна шу нарса ҳам равшанки, эксплуататор синфлар ва уларнинг қолдиқлари узил-кесил тугатилиши билан социализм ютуқларини ички душман тажовузидан ҳимоя қилиш зарурати қолмасада, бошқа мамлакатларда капитализм ҳали мавжуд экан, бу ютуқларни ташқи душманлардан ҳимоя қилиш вазифаси муҳим вазифа бўлиб қолаверади.

Халқ хўжалигини план асосида ривожлантириш каби қонуниятни ҳам кўрсатиб ўтайлик, бу қонуният янги жамият тараққиётининг барча босқичларида муайян даражада амал қилади ҳамда жамият коммунизмга қанчалик яқинлашиб борса, у ҳам шунчалик муҳим бўлиб бораверади. Планлилик — коммунистик формация ҳаётининг қонунидир.

Сўнгра, Россия ишчилар синфининг сиёсий ғалабаси, унинг диктатурасининг ўрнатилиши, капиталистик мулкнинг йўқотилиши ҳамда асосий ишлаб чиқариш воситаларининг ижтимоий мулкка айлантирилиши — буларнинг ҳаммаси ишчилар синфи, меҳнаткашлар Коммунистик партия раҳбарлигида мамлакатда замонавий индустрия барпо этиш учун, маданий революцияни амалга ошириш, қишлоқ хўжалигини социалистик асосда тубдан ўзгартириш учун олиб борган курашни авж олдириб юборишнинг дастлабки шарти эди.

Юқорида айтилганлардан кўриниб турибдики, Октябрь ғалабасидан кейин иқтисодий вазифалар, ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш вазифалари биринчи планга ўтиши лозим эди ва ҳақиқатда ҳам шундай бўлди. Мамлакатни индустрлаштириш, қишлоқ хўжалигини кооперативлаштириш, маданий революция — Ленин ишлаб чиққан социализм қуриш планининг асосий звеноларидир.

Партия бу планни иккиланувчиларга қарши, троцкийчиларга қарши, ўнг оппортунистлар, миллий оғмачилар ва бошқа душман группаларга қарши кескин курашда ҳимоя қилиб қолди. Ленинизм душманлари, троцкийчилар «революцион» иборалар билан ниқобланиб олиб, партия ва халқнинг эътиборини иқтисодий қурилиш вазифаларини ҳал қилишдан бошқа томонга чалғитишга уриндилар. Улар капиталистик мамлакатларга қарши «революцион урушларни» авж олдиришга, революцияга «туртки бериш»га уриндилар. Партия бу авантюристик установкаларни қатъият билан уоқтириб ташлади. У бутун совет халқини Ленин режаларини амалга ошириш учун курашга шайлантирди.

Тарихан жуда қисқа муддат ичида Совет Иттифоқи йирик замонавий саноат эгаси бўлди. Дастлабки беш йиллик планларнинг бажарилиши натижасидаёқ мамлакатимиз қудратли индустрия давлатига айланди, капиталистик мамлакатлардан иқтисодий жиҳатдан бутунлай мустақил бўлиб олди. Деҳқонларни кооперативлаштириш учун реал моддий база вужудга келтирилди. Совет қишлоғининг йирик социалистик хўжаликка ўтиши иқтисодий муносабатлардаги, деҳқонларнинг бутун турмуш укладидаги буюк революция демак эди. Коллективлаштириш қишлоқни қулоқлар асоратидан, синфий табақаланишдан, хонавайронлик ва қашшоқликдан абадий халос қилди.

Айни бир вақтда маданий революция амалга оширилди. У меҳнаткаш оммани маънавий қуллик ва жаҳолатдан қутқарди, уни инсоният тўплаган маданият бойликларидан баҳраманд қилди. Революциягача аҳолисининг кўпчилиги саводсиз бўлган мамлакат фан ва маданият чўққилари сари ғоят улкан парвоз қилди. (Бу ўринда СССРдаги маданий революцияни характерлаб берувчи рақамли маълумотлардан фойдаланиш мумкин. Уларни, масалан, **«Итоги всесоюзной переписи населения 1959 года»** китобидан топса бўлади, М., 1962).

Бу масалаларни кўриб чиқиш вақтида пропагандист, ...ор эътиборни СССРда социализмнинг иқтисодий пойдеворини қуриш тажри...и, КПССнинг ленинизмга душман г...паларга қарши ва биринчи навбатда ...оцкийчиларга қарши кураши тажриб... бошқа коммунистик партиялар уч... ҳам муҳим аҳамиятга эга эканлигиг...аратишлари лозим. Ишлаб чиқарувч... кучларни бутун чоралар билан риво...лантириш вазифаси социализм йўлига ...дам қўйган ҳар қандай мамлакатнинг коммунистик партияси ва халқи олдида айниқса бу мамлакат ўз индустриясл тараққиётида орқада қолиб кетган б...са, асосан деҳқонлар мамлакати бўлс... бу вазифа кўндаланг бўлиб туравер... Халқ хўжалигини индустрлаштир...и, замонавий саноатни ривожлантири... негизидагина майда деҳқон хўжаликларини социалистик асосда тубдан ўзгартириш, халқ маданиятини ошириш мумкин бўлади.

Социализм қуриш ленинча планининг асосий звеноларини кўриб чиқиш вақтида уларнинг бир-бирига боғлиқлиги ва бир-бирини тақозо этишини таъкидлаб ўтиш лозим. Чунончи, Ленин қишлоқ хўжалигини кооперативлаштириш проблемаси маданий революция проблемаси билан боғлиқлигини мана бундай тасаввур қилган эди. У **«Кооперация тўғрисида»** деган асарида бундай деб ёзган эди: «Деҳқонлар орасида олиб бориладиган маданий иш... иқтисодий мақсад сифатида кооперативлаштиришни кўзда тутади. Агар аҳолини батамом кооперативлаштирганимизда эди, биз иккала оёғимиз билан ҳам социалистик заминда турган бўлар эдик. Бироқ бу батамом кооперативлаштириш шарти деҳқонларнинг (ғоят катта кўпчилик бўлган деҳқонларнинг) шундай маданиятли бўлишини ўз ичига оладики, бутун бир маданий революциясиз аҳолини батамом кооперативлаштириш мумкин эмас» (Асарлар, 33-том, 496 бет). Худди шунингдек, мамлакатни социалистик индустрлаштириш тўғрисидаги масала билан майда деҳқон хўжалигини техника жиҳатдан қайта қуроллантириш зарурлиги тўғрисидаги масаланинг бир-бири билан боғлиқлигини ҳам кўрсатиб ўтиш мумкин. Бу проблема В. И. Ленин томонидан, масалан, унинг «Аграр масалага оид тезисларнинг дастлабки ёзмаси» (қаралсин: Асарлар, 31-том, 146, 159-бетлар) деган асарида чуқур ва ҳар томонлама анализ қилинган.

Коммунистик формациянинг қарор топиш қонуниятлари тўғрисида гапирилганда унинг қуйи фазасидан юқори фазасига ўтишни ўзбошимчалик билан тезлаштириш ёки сусайтириш мумкин эмаслигини таъкидлаб ўтиш зарур. Олдинги фазанинг энг муҳим, асосий вазифаларини ҳал қилмасдан туриб, юқори фазага сакраб ўтиш мумкин бўлмайди. «Инсоният, — деган эди В. И. Ленин, — капитализмдан тўғридан тўғри фақат социализмга, яъни ишлаб чиқариш воситаларини умумнинг мулки қилишга ва ҳар кимнинг ишлаганига яраша маҳсулот тақсимлашга ўтиши мумкин. Бизнинг партиямиз анча узоққа кўз ташлайди: социализм аста-секин коммунизмга муқаррар ўсиб ўтиши лозим, коммунизмнинг байроғида эса «ҳар кимдан қобилиятига яраша, ҳар кимга эҳтиёжига яраша» деган шиор бор (**Революциямизда пролетариатнинг вазифалари**, Асарлар, 24-том, 70-бет).

Бироқ, бу — социализм билан коммунизм ўртасида қандайдир девор бор деган гап эмас, албатта. Коммунизм социализмдан ўсиб чиқади, унинг тўғридан тўғри давомидир. Биз социализм қурилишининг баъзи бир қонуниятлари социализм ғалабасидан кейин ҳам амал қилишини кўрсатиб ўтган эдик. Коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган даврнинг вазифаларини, ривожланиши оқибат натижада коммунизм ғалабасига олиб келадиган характерли процессларни назарда тутиб, баъзи бир бошқа муҳим қонуниятлар тўғрисида ҳам гапириб ўтиш лозим. Бу энг аввало шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги социал-иқтисодий ва маданий-маиший тафовутларнинг аста-секин йўқолиб бориши, кишиларнинг ишлаб чиқариш фаолиятида ақлий меҳнат билан жисмоний меҳнатнинг узвий суратда бир-бирига қўшилиб кетишидир, яъни синфий тафовутларнинг йўқолишига ҳамда жамиятнинг социал жиҳатдан тамомила бир хил бўлишига эришишга бевосита боғлиқ бўлган процесслардир. В. И. Ленин, шаҳар билан қишлоқ ўртасида, ақлий меҳнат кишилари билан жисмоний меҳнат кишилари ўртасида тафовут мавжуд экан, синфлар йўқ бўлиши мумкин эмас, деб кўрсатган эди. У бундай деб ёзган эди: «...синфларни батамом йўқ қилмоқ учун эксплуататорларни, помешчик ва капиталистларни ағдариб ташлашгина эмас, **уларнинг** мулкларини бекор қилишгина эмас, балки яна ишлаб чиқариш воситаларига **ҳар қандай** хусусий эгаликни ҳам бекор қилмоқлик керак, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги тафовутни ва шунингдек жисмоний меҳнат кишилари билан ақлий меҳнат кишилари ўртасидаги тафовутни ҳам йўқотмоқ керак. Бу — жуда узоққа чўзиладиган иш. Уни юзага чиқармоқ учун ишлаб чиқариш кучларини ривожлантиришда олға томон жуда катта қадам қўймоқ керак...» (**Буюк почин**, Асарлар, 29-том, 436-бет).

Сўнгра. Коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган даврнинг қонуний ва муқаррар процесслари қуйидагилардир: социалистик демократияни ривожлантириш, такомиллаштириш ва ижтимоий ўз-ўзини идора қилишга ўтиш; моддий ишлаб чиқаришнинг бетўхтов ўсиши, унинг чинакам мўл-кўлчиликни яратиш мумкин бўладиган даражасига эришиш; жамият аъзоларининг ҳар томонлама маънавий ўсиши, уларнинг ижодий активлигининг ўсиши, меҳнатнинг уларнинг биринчи ҳаётий эҳтиёжига аста-секин айланиб бориши. Ана шу вазифаларнинг ҳаммаси ҳал қилинмагунча коммунизмнинг «ҳар кимдан қобилиятига яраша, ҳар кимга эҳтиёжига яраша» деган принципини амалга ошириб бўлмайди.

Коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган давр учун характерли бўлган бу қонуний процессларни кўриб чиққандан кейин, ҳал қилиниши коммунизм ғалабасининг зарур шарти бўлган конкрет амалий вазифалар тўғрисидаги масалага ўтиш лозим. Бу — ишлаб чиқарувчи кучларни юксак даражада ривожлантириш ва янги жамиятнинг моддий-техника базасини яратиш, коммунистик ижтимоий муносабатларни, келажак кишисининг маънавий қиёфасини шакллантиришдир.

Коммунизм моддий-техника базасини яратишнинг айниқса муҳимлигини ҳамда бу вазифанинг коммунистик ижтимоий муносабатларни шакллантириш проблемаси билан боғлиқлигини кўрсатиш учун ҳозирги вақтда мавжуд бўлган социалистик мулк икки формасининг бир-бирига қўшилиб кетиш шартлари тўғрисидаги масалани махсус кўриб чиқиш мумкин. Диққатни жалб қилиш лозим бўлган асосий масала қуйидагидан иборат: бу вазифани ҳал қилиш қишлоқ ишлаб чиқарувчи кучлари ривожининг ва меҳнат унумдорлигининг шундай бир даражасини, унинг илмий-техника жиҳатдан қуролланишининг шундай бир даражасини тақозо этадики, бунда колхоз ва умумхалқ мулки ўз сифати жиҳатидан айни бир хил бўлиб қолади, бунда у соҳада ҳам, бу соҳада ҳам меҳнат юксак даражада ривож топган ишлаб чиқариш воситаларига асосланади. Равшанки, ана шуларнинг ҳаммаси умуман бутун мамлакат ишлаб чиқарувчи кучларининг гуркираб ривожланишини тақозо этади.

Келажак кишисининг шаклланиши саноат ва техникадаги тараққиётга боғлиқлигини худди шу тарзда кўрсатиш мумкин. Бу масалани семинарда кўриб чиқишни, чунончи тахминан мана бундай йўналишда олиб бориш мумкин: ишлаб чиқаришда меҳнатнинг илмий-техника жиҳатидан қуролланишини ўзгартириш ҳамда шу муносабат билан меҳнаткашларнинг илмий-техника тайёргарлигини ошириш вазифалари; коммунистик мўл-кўлчиликка эришиш жамиятнинг ҳар бир аъзосининг барча қобилиятларини ҳар томонлама ўстириш учун шарт-шароит сифатида хизмат қилади; жамият ишлаб чиқарувчи кучлари тараққиёти билан боғлиқ бўлган коммунистик ижтимоий муносабатларнинг қарор топиши инсонни коммунистик ахлоқ талаблари руҳида тарбиялаш, меҳнатни жамиятнинг барча аъзолари учун биринчи ҳаётий эҳтиёжга аста-секин айлантириш шартидир. Бу масалалар тингловчиларнинг мустақил рефератлари учун ҳам темалар бўлиб хизмат қилиши мумкин.

Коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш жараёнида ҳаётий неъматларни ишлаб чиқариш кўпаяди ва бинобарин, эҳтиёжга яраша тақсимлашга ўтиш учун моддий шарт-шароитлар юзага келади. Шунингдек, меҳнат тақсимотида, меҳнат характерида ҳам чуқур ўзгаришлар содир бўлади. Ана шуларнинг ҳаммаси янги инсоннинг маънавий дунёсини, унинг маънавий қиёфасининг янги-янги белгиларини шакллантиришга таъсир кўрсатадики, бу белгилар меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш, коллективизмни юксак даражада ҳис этиш, маънавий жиҳатдан ҳар томонлама камол топиш билан характерланади. Ишчилар синфи, деҳқонлар ва интеллигентларнинг меҳнат ҳамда турмуш шароитлари бир-бирига аста-секин яқинлаша боради. Бинобарин, жамиятимизда социал тафовутларнинг йўқолиб-бориши учун шарт-шароитнинг етилиши коммунизм моддий-техника базасини барпо этиш процесси билан узвий боғлиқдир.

Ишлаб чиқарувчи кучларнинг гуркираб ривожланишининг ва коммунизм моддий-техника базасини яратишнинг синфсиз жамият қуришдаги аҳамиятини таъкидлаганда, жамиятимизда синфий тафовутларни бартараф қилишга олиб борувчи социал ўзгаришлар ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришнинг ўз-ўзидан юзага келадиган оқибатидир деб ўйлаш ярамайди. Вазифа ишлаб чиқарувчи кучлар тараққиётининг иқтисодий ва бошқа муносабатлар доирасида содир бўлаётган процессларга таъсирини очиб беришдан иборатдир.

Янги жамият моддий-техника базасини қуриш билан, социалистик ижтимоий муносабатларни такомиллаштириш ва коммунистик муносабатларни шакллантириш билан боғлиқ бўлган масалаларни муваффақиятли ҳал қилишда партия идеология ишининг, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашнинг аҳамиятини алоҳида таъкидлаб ўтиш керак.

Социализм ва коммунизм қурилиши қонуниятлари тўғрисидаги масалани кўриб чиқишни тугаллашдан олдин бу қонуниятларнинг бутун жаҳон социализм системасида амал қилишлигини кўрсатиб ўтиш зарур. Ҳар бир мамлакатда социализм ва коммунизм ғалабасига олиб борувчи процессларнинг муваффақиятли ривожланиши социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг биргаликда куч-ғайрат кўрсатишига, улар ўртасида ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамнинг янада ривожланишига, марксизм-ленинизм негизида коммунистик ҳаракат бирлигининг мустаҳкамланишига боғлиқдир.

Социализм қуриш — ҳар бир халқ, ҳар бир партиянинг иши, албатта, бу партиялар ўз мамлакатининг барча реал имкониятларини, унда тарихан вужудга келган специфик шароитларни қатъий суратда ҳисобга оладилар. Халқлар ўртасидаги иқтисодий, сиёсий муносабатларнинг янги типи бўлган жаҳон социализм системаси ташкил топган, социалистик лагерда мустаҳкам ва дўстона халқаро муносабатлар ўрнатиш учун объектив асос мавжуд бўлган ҳозирги кунда ҳар бир социалистик мамлакатни айрим ҳолда ривожлантириш йўли коммунистик формациянинг қарор топиш объектив қонунлари талабларига зиддир.

Коммунизм қурилишининг ҳар қандай проблемасини ҳал қилиш бирдан-бир асл мақсадни — инсоннинг бахт-саодатли бўлишига эришиш мақсадини кўзда тутади. Бунда гап кишиларнинг тарихан вужудга келган ва ҳозирда мавжуд бўлган моддий ва маънавий эҳтиёжларини шунчаки қондириш устида бормайди. Коммунизм кишининг оқилона эҳтиёжларининг чексиз ўсиши ва уларни қондириш учун шароит яратиб беради. Бу мақсадга эришиш энг аввало жамият ишлаб чиқарувчи кучларини ҳар томонлама ривожлантиришни тақозо этади.

* * *

Совет кишиларининг бахт-саодати тўғрисида ғамхўрлик қилиш — Коммунистик партия сиёсатининг олий принципидир. Партия халқ учун яшайди, у халққа хизмат қилишни ўз фаолиятининг асосий маъноси деб билади. Машғулотлар вақтида бу қоидани атрофлича очиб бериш, бунда маҳаллий материалдан ҳам фойдаланиш лозим.

В. И. Ленин, социалистик революция эксплуататорларни ағдариш, кишининг киши томонидан эксплуатация қилинишига ҳеч қандай замин қолдирмаслик, халқ турмушини яхшилаш учун, моддий ва маданий неъматлардан ҳамма баҳраманд бўлсин, деб доимо таъкидлар эди. «Фақат социализмгина, — деб кўрсатган эди В. И. Ленин, — ҳамма меҳнаткашларнинг турмушини қандай қилиб энг осон қилиш, уларнинг фаровон бўлишига имкон берадиган қилиш учун жамият ишлаб чиқаришини ва маҳсулотларни тақсим қилишни илмий мулоҳазалар асосида кенг ёйишга ва чинакамига бўйсундиришга имкон беради» (**Халқ хўжалиги советларининг I съездида сўзланган нутқ.** Асарлар, 27-том, 434-бет). «...ҳар ким ўз аҳволини яхшилашни истаётган экан, ҳамма турмуш фаровонлигидан баҳраманд бўлишни истаётган экан, — деб таъкидлаган эди Владимир Ильич, — ана шунинг ўзи социализмдир» (Асарлар, 27-том, 550-бет).

Биз юқорида айтиб ўтганимиз коммунистик формация қарор топишининг қонуний ва зарур процесслари меҳнаткашлар оммасининг революцион бунёдкорлик фаолияти туфайлигина муваффақиятли суратда ривожланиб боради. Шу сабабли халққа бошчилик қилаётган, халқни социализм ва коммунизм сари олиб бориши лозим бўлган марксча-ленинчи партияларнинг сиёсати коммунизм қурилишида принципиал муҳим аҳамиятга эга.

Мамлакатимизнинг муваффақиятларини, бошқа социалистик мамлакатларнинг муваффақиятларини, биринчи галда социалистик, коммунистик қурилиш сиёсатининг илмий жиҳатдан асосланганлиги белгилайди. Ленин партияси — коммунистик қурилишда субъективизм душманидир. Турмушдан, воқеликдан ажралиб қолган қарор ва ишлар, фан ва омманинг амалий тажрибаси аллақачон ишлаб чиққан нарсалар билан ҳисоблашишни истамаслик, унга ётдир. Барча меҳнаткашлар туб иқтисодий манфаатларининг жамланган ифодаси, жамият иқтисодий тараққиёти етилган эҳтиёжларининг ифодаси бўлган тўғри марксча-ленинча сиёсатнинг ўзи экономикага актив суратда таъсир кўрсатувчи фактордир.

(**«Политическое самообразование»** журналининг 1964 йил 11-сонидан).

Қува районидаги «Ленинград» колхозининг аъзоси Бойпўлат Тошпўлатов эллик йилдан буён чўпонлик қилади. 67 ёшга кирган Бойпўлат ота ҳали ҳам бақувват ва серғайрат. У бошчилик қилаётган бригадада 13 та отар бор. Бу отарларда 6 минг бошдан кўпроқ қўй боқилмоқда. 1964 йилда ҳар юз бош совлиқдан 108 тадан қўзи олинди. Яқинда ўртоқ Тошпўлатовга республикада хизмат кўрсатган чорвадор унвони берилди. Суратда: Бойпўлат Тошпўлатов. Г. Бойко фотоси.

(ЎзТАГ фотохроникаси).

МУВАФФАҚИЯТ ЁР БЎЛДИ

Ўзбекистон маданият арбобларининг Москвадаги ижодий ҳисоботи тамом бўлди. Ўн кунгача пойтахтда ўзбек қўшиқлари янгради. Ёзувчилар, композиторлар, кинематографчилар, рассомлар, архитекторларнинг жуда кўп учрашувлари ўтказилди, асарлари ижро қилинди ёки кўрсатилди. Ўзбекистон вакиллари Москвага олиб борган ғоят кенг, рангба-ранг программа томошабинларни мафтун этди.

Кўзга кўринган жамоат арбоблари, машҳур артистлар, санъатшунослар Ўзбекистон маданият арбобларининг санъатига юксак баҳо бердилар. Қуйида шу баҳолардан баъзиларини ўқийсиз:

Е. А. ФУРЦЕВА
СССР маданият министри

Ўн кун мобайнида Москвада республика байрами бўлиб ўтди. Унинг маданияти Совет ҳокимиятининг 40 йили ичида мисли кўрилмаган чўққиларга кўтарилди. Ана шу ўн кун мобайнида москвалиқлар Ўзбекистон артистлари, ёзувчилари, рассомлари, композиторлари, кинематографчиларининг ижоди билан тағин ҳам яхшироқ танишиб олдилар.

Турмушнинг ўзи қардош республикалардаги маданият арбобларининг тез-тез учрашиб туришларини талаб қилмоқда. Бу эса бир-биримизни янада маънавий бойитишимизга ёрдам бермоқда.

Пойтахт томошабинлари се... ёш республика вакилларини н... дар самимият билан кутиб ол... ликларига қараб, улар қа... ютуқларга эришганликлари ҳ... да фикр юритиш мумкин. ...кистон маданият арбоблари қ... боришса, томошабинлар уларн... мимий кутиб олдилар. Баъза... мошабинларнинг ҳаммасини ... билан таъминлаш мумкин б... қолди. Россия Федерацияси с... усталарининг, олимларнинг ... фикрларига қараб ҳам Ўзбек... маданият арбобларининг ко... лари ва спектакллари нақад... ваффақият қозонганини ... олиш мумкин.

Биз ҳамиша дўстларимг... ижоди муттасил камол топи... тилаймиз. Келгуси учрашува... янги асарлар кўпроқ бўлсин... батдаги учрашувимиз Октябр... волюциясининг 50 йиллиги... рам қилиш кунларида ўтса... У тағин ҳам самимий ва (на... бўлиши лозим.

Илку ПАЛ
Венгрия Халқ Республикасининг маданият министри

Мен Ўзбекистон санъат усталарининг сўнгги ҳисобот концертини кўрдим, холос. Таассуротларимни айтайми? Қойилман! Мен бир сирни очиб қўяй. Ўзбек артистларини Венгрияга таклиф қилишга аҳд қилиб қўйдим. Делегациямизнинг ҳамма аъзолари менинг фикримни қувватлашди. Ўзбекистон вакилларининг 1966 йилда ватанимизга боришларини кутамиз.

Рубен СИМОНОВ
СССР халқ артисти, Вахтангов номли театрнинг бош режиссёри

Навоий номли театр солистларининг овози нақадар ёқимли, ўзлари ажойиб хонандалик мактабидан ўтганликларини концертлар, спектакллар кўрсатди. Ўзбек халқи музикага ғоят ихлоси зўр халқ. Шу сабабдан, унинг музика маданияти яқин йилларда тағин ҳам юксак поғоналарга кўтарилажагига шубҳам йўқ. Рақс санъати тўғрисида кўп гапирмасам ҳам бўлади. Энг яхши ўзбек рақкосалари Москва ва Ленинград театрларидаги етакчи солистларга ҳозирдаёқ тенглашиб қолди. Мен кўп йиллар муқаддам Москвадаги биринчи ўзбек студиясига раҳбарлик қилган режиссёр бўлганим учун серқуёш республиканинг театр санъати янада гуллаб-яшнаганини кўриб, ниҳоятда хурсанд бўлмоқдаман.

А. И. ХАЧАТУРЯН
Композитор, СССР халқ артисти

Ўзбек музикасининг ривожини кўпдан бери кузатиб келаман. Гап шундаки, кўп миллатли совет музика маданиятининг бутун ривожланиш процесси шу республика музикасида яққол сезилиб туради. Қирқ йил ичида ўзбек музикаси майда асарлардан опера, балет, симфония сингари йирик ва мураккаб жанрларга жуда катта сакраш қилди...

«Тошкент баҳори» санъат фестивали вақтида Тошкентда бўлганимда, ўзбек халқи нақадар музикани тушунадиган истеъдодга эга эканлигини билдим. Бундай халқ учун ёмон музика яратиб бўлмайди, у, ёмон музикани қабул қилмайди ҳам.

Ишонч билан айтиш мумкинки, бастакордан тортиб ижрочига қадар бутун комплекс ажойиб тарзда бир меъёрда ривожланмоқда. Ўзбекистон композиторлари, сизларга янада зўр ютуқлар тилайман!

В. Е. БАСКАКОВ
СССР Министрлар Совети Кинематография давлат комитети раисининг ўринбосари

Кенг оммани кўп миллатли маданиятимиз муваффақиятлари билан тағин ҳам яқинроқ таништиришга ёрдам берадиган бундай учрашувлар тез-тез бўлиб турсайди! Тошкентда рус адабиёти ва санъати декадаси ўтказилган унутилмас кунларга атиги бир йил бўлди. Ўшанда биз Ўзбекистон кинематографиячилари билан суратга олинадиган фильмларнинг сценарийлари тўғрисида кўп гаплашган эдик. Мана бугун Москва кинотеатрларида кўпгина янги фильмларнинг премьераси бўлиб ўтди.

Ўзбекистон кинематографиячилари билан Россия Федерацияси кинематографиячилари ўртасида кўпдан бери дўстлик алоқалари мавжуд. Улар Улуғ Ватан уруши йилларидаёқ биргаликда фильмлар яратишган эди. Эндиликда республикада фақат Ўзбекистон эмас, бутун мамлакат фахрланадиган кино усталари ўсиб етишди ва камол топди. «Ўзбекфильм» студиясининг ўнлаб асарлари мамлакатимиз экранларидан ташқари чет элларда ҳам намойиш қилинди. Ўзбекистон кинематографиячиларининг ютуғидан хурсандмиз.

М. И. ЖАРОВ
СССР халқ артисти

Москвалик томошабин ўз мамлакатимиз ва чет давлатлар артистларининг турли коллективлари кўрсатган томошаларни кўра бериб, кўзи пишиб қолган. Лекин шуниси ғоят диққатга сазоворки, Ўзбекистон санъат усталарининг концертлари ва спектакллари пойтахтда жуда илиқ кутиб олинди. Демак, бу концерт ва спектаклларни ҳар қанча мақтаса арзийди.

Ўзбек томошабинининг диди жуда баланд бўлиб, ўзи ғоят талабчан эканлигини биламан. Бундай халқнинг артистлари ёмон бўлиши мумкин эмас. Улар москваликлар қалбини мафтун этишди.

М. И. ЦАРЕВ
СССР халқ артисти

Ўзбекистон маданият арбобларининг Москвада кўрсатган томошалари уларнинг маҳорати камолотга етганлигининг ёрқин далилидир. Бундан пойтахт театр жамоатчилиги хурсанд бўлмоқда. Бизнинг гапимиз шуки, сизларнинг ютуқларингиз — бизнинг ҳам ютуқларимиздир.

Ўзбекистон вакиллари ҳаққоний равишда иззат-ҳурматга сазовор бўлишганини айтиб қўйиш керак. Бу қунт билан олиб борилган катта ишнинг самарасидир. Қадрдон ўзбек касбдошларимиз, маҳоратнинг янги чўққиларига кўтарила берингиз!

Петрусь БРОВКА
белорус шоири

Мен Ўзбекистоннинг шеърият ўлкаси эканини биламан. Москвада бўлиб ўтган учрашувларда ҳам адабиётдаги бу жанрнинг энг яхши намояндаларини учратдим. Ўзбек ёзувчилари кенг китобхонлар доирасига маълум. Шу сабабдан, адабий кечаларнинг қатнашчилари ҳар бир ўзбек шоирининг сўзини зўр мароқ билан кутиб олишгани бежиз эмас.

Дмитрий БАШКИРОВ
пианиночи, халқаро конкурслар лауреати

Ўзбек симфоник музикасининг яқинда пойтахтда бўлиб ўтган концерти республика музика маданияти гуллаб-яшнаганлигининг ёрқин далили бўлди. Мен ҳам композиторларнинг, ҳам ижрочи созандаларнинг ижодий муваффақиятларини назарда тутаман.

Мен композиторлардан М. Ашрафий, Ф. Назаров ва А. Козловскийлар тўғрисида алоҳида гапирмоқчиман. Уларнинг ижоди совет воқелигимизни шодиёна идрок этиш ифодаси бўлиб, тантанавор руҳий, оркестр колоритининг сероҳанглиги ва сермазмунлиги билан ажралиб туради. Ижрочилардан ёш пианиночи Гулчеҳра Назарова хаёлимга ўрнашиб қолди, у ўз отасининг фортепьяно учун ёзган концертини боплаб ижро этди. Мен Ўзбекистонда бўлганман. Ҳар гал боришимда талантларга бой бўлган бу ўлканинг музика маданияти йилдан-йилга юксалаётганини кўриб қувонаман. (ЎзТАГ).

НАМУНАЛИ ҚИШЛОВ

Ғаллаорол районидаги Карл Маркс номли совхоз 3-бўлими чорвадорлари чорва қишловига пухта ҳозирлик билан киришдилар. Молхона ва қўралар вақтида ремонт қилинди, ем-хашак мўл жамғарилди. Натижада 1700 бош қорамол ва 4000 бош қўй иссиқ биноларда тўйдириб боқиляпти.

Бўлимда 250 бош қорамол сўқимга боқиляпти. И. Назаров, О. Қутлиев, О. Дахиев ўртоқлар ҳар бир қорамолнинг бир кеча-кундузда 500-600 грамм семиришини таъминламоқдалар.

К. СУЮНОВ.

ЯХШИ ТАДБИР

Сирдарё районидаги Куйбишев номли колхоз аъзолари пахта майдонларига яхоб беришни кучайтириб юбордилар. Далаларда 11 сувчи ишлаётган эди. Уларнинг ёнига яна 4 киши қўшилди. Ураз-али Эгамқулов, Музадин Жаҳонов, Собир Қулбоев ва Омон Тоҳибов каби тажрибали сувчилар бу ишда ташаббус кўрсатишяпти.

А. СОЛИЕВ.

ТЕАТР

ТИНИҚ ВА ТЕРАН САНЪАТ

Ўзбек театр санъатининг онахонларидан бири Маъсумахоним Қориева актёрлик маҳорати дарсида «Яхши томошадан ақлинг тўлиб, бошинг кўкка етгудай бўлади» деб таъкидларди ҳар сафар. Шогирдлари, бу сўз айтилавериб ёд бўлиб кетганиданми, ёки у, бир оз ҳазиломуз айтилганиданми, ҳарнечук, самимий кулиб қўяқолишарди. Аммо бу гапнинг мағзида ҳақиқий санъат муҳокамаси борлигини улар ҳам билишарди, албатта. Бу сўз етилган ҳақиқий санъатнинг байроғи эди. Бу байроқ ҳамиша порлаб келди, драма ва операда ҳам, музикали драма ва комедияда ҳам, филармония тармоқларида ҳам саҳнамизнинг моҳир санъаткорлари маҳорати, самимий санъати ва камоли нафасида яшади, яшаб келмоқда. Мен буни бежиз айтаётганим йўқ, муҳтарам газетхон ва азиз томошабинлар! Ана шу муқаддас қаср байроғи остида яқинда тағин бир воқеа юз берди, санъатимизда анчадан бери катта, ҳақиқий санъат қадами билан келаётган икки санъаткор янги саҳифа очди. Охунбобоев номли ёш томошабинлар театрида катта санъат туғилди. Улуғ Ленин оиласига бағишланган спектакль ўзбек саҳнасида талқин топди.

Мен бу спектаклни бошланғич мактаб болалари билан, кейин ўрта мактаб талабалари билан бирга томоша қилдим, ёш, ўткир идрокли Володя Ульяновнинг буюк Ленин идрокига, буюк Ленин хатти-ҳаракатига хос, буюк Ленинни эслатувчи муҳокамалари, мушоҳида ва муносабатлари, ҳаёт фалсафаси ҳақидаги кескин мулоҳазалари томошабинларни тамоман мафтун этиб қўйди ўзига.

Мен томошадан, дарҳақиқат, ақлим тўлиб, бошим кўкка етиб чиқдим, болалар ҳам. Тавба деб қўйдим ичимда, шундай шўх болалар-а. Мустай Каримнинг бир шеъри эсимга тушди шунда: Маша иш тикиб ўтирган онасига тинчлик бермас, ойисининг «бор ухла, болам, кеч бўлиб қолди» деганига ҳам эътибор бермасди. Бирдан уй деворида Лениннинг «Правда» ўқиб ўтирган суратига кўзи тушади Машанинг ва онасидан «Ленин бобом нима қиляптилар?» деб сўрайди. Онаси «Ленин бобонг мутолаа қиляптилар» дейди. Шунда онасининг сўзига кирмай тўполон қилиб ўтирган Маша онасигагина эмас, ҳатто Ленин бобосига ҳам халақит бераётганини билиб жим бўлади ва секин бориб ўрнига ётади.

Бизнинг томошадан одатдан ташқари, катталарга хос секин чиқишимиз ўша Машани эслатди менга. Биз ҳам саҳнада Ленинни эмас, санъаткорни, Ленин ролини — Володя Ульянов ролини ижро этган санъаткорни кўрдик.

Ҳамма гап мана шунда эди! Қандай қилиб артист Обид Толипов алифбони бошлаганидан бери Володяни — Ленинни яхши билган ўқувчиларни «ўша сиз севган Володя, Ленин мен» деб ишонтира олди, уларнинг бутун тасаввурларини шундай яхши, аниқ топа олди? Гап мана шунда эди...

Воқеа Володянинг гимназияда ўқиган йилларидан бошланади. Акаси Александрни Петроградга ўқишга кузатади, гимназиядаги адолатсизликларга муносабат билдиргани учун таъқибга қолади, акасининг подшога суиқасд қилгани учун жазоланганини эшитиб, қаттиқ изтироб чекади, биз бу йўл билан эмас, бошқа йўл билан борамиз, деб қатъий қасамёд қилади, ниҳоят революция бўронига бошчилик қилади ва унинг доҳийси бўлиб қолади, зулматни зиё енгади! Санъаткор доҳийнинг ана шу йўлини яхши англаган, чуқур ва тўла таҳлил қила олганидан бўлса керак, Ленинни ҳаммадан яхши билгувчи бу томошабинлар юрагига тўғри кириб бора олган.

Бу жиддий муваффақият материални чуқур ўргана олгандангинамикин фақат? Йўқ, албатта! Бу жиддий муваффақиятнинг илдизи биз ўйлагандан кўра теран. Бу катта санъат асарига етиб келгунча икки ёш санъаткор (Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Иброҳим Аҳмедов билан Обид Толипов) катта, мураккаб санъат йўлини босиб ўтишди. Уларнинг бир вақтлар «театр-театр» ўйнаб юрган, кейинчалик «Пионер театри» ташкил топган Баланд масчит маҳалласида (30-йилларимизни) Театр билим юрти очилди, унинг биринчи талабалари ҳам шулар бўлишди. Ҳамза театрининг ветеранларидан дарс олишди. Иброҳим Аҳмедов ўнлаб спектакль қўйди, Обид Толипов юзлаб роль ўйнади. Улар ўз маҳоратларини жаҳон совет санъати классиклари мактабида вояга етказишди. Иброҳим Аҳмедов ҳозирги замон театр санъатининг илғор услубларидан ортда қолмади, ўз услубини яратди, ҳар бир янгиликка ўз муносабатини билдирди, бу — унинг ҳар бир спектаклида инъикосини топди. Ўзбек театри санъати режиссурасининг ҳам автор, ҳам режиссер намояндаларидан бирига айланди. Обид Толипов эса, Иттифоқимизда буюк Ленин образини талқин эта олган санъаткорлар сафига кирди! Бу бахтни уларга, ўша ёшликларида маҳалла тенгдошларини уюштириб, ўз қоллари билан театр ташкил этган, ўзлари ёзиб, ўзлари ўйнаган ажойиб кунлар, санъатга бўлган ҳақиқий, тўла муҳаббат берди.

Бу ҳақиқатан ҳам ўзбек театр санъатида воқеа бўлди. Ёнимда ўтириб болалар гоҳ маза қилиб кулишди, гоҳ менга қўшилиб йиғлашди, гоҳ узоқ-узоқ жим ўтиришди, менимча — ақли тўлиб ўтиришди! Мен рус саҳнасида ҳам, ўзбек саҳнасида ҳам бу спектаклни кўрганман. Спектакллардаги бу ролни бажарган санъаткорларни камсита олмайман, аммо Обид Толиповни, унинг режиссери Иброҳим Аҳмедовни алоҳида таъкидлаб ўтишга ҳақлиман.

Катта масъулият ва журъат билан қўйилган спектакль бу! Бу икки санъаткорнинги эмас, бутун театрнинг нималарга қодир эканлигини исбот қилган спектакль. Бу шундай жиддий ва [illegible] билан ишланганки, бадиий безакларига, рассом ижодига ҳам, музика танламасига ҳам ортиқча эътироз билдира олмайсан, киши. Менинг спектакль давомида учраган анча-мунча нуқсонлар тўғрисида айтадиган гапларим ҳам йўқ эмас эди: рассомнинг иши, Ольга Ильинична ролини жуда самимий ижро этган актрисанинг сўзаш оҳанги, Кашкадамова ролини ижро этган талантли санъаткорнинг [illegible] ҳақида... Аммо буларни спектакль авторлари муҳокамасига ҳавола қилдим. Спектакль ҳақида шундай кўнгилли фикримни бўлгим келмади.

Мен ҳали икки санъаткор [illegible]дим, аммо гап уч санъаткор ҳақида борса ҳам тўғри бўларди. Бу ерда мен Володянинг онаси Мария Александровна ролини ижро этган Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Муҳаббат Йўлдошевани эътиборга олмоқчиман. Музика санъатининг энг нозик пардаларини нотада талқин этиш нақадар мушкул бўлганидан уни фақат эшитишгина маъқул бўлганидек, бу катта қалб эгасининг маҳоратини ҳам фақат кўриш керак! Буюк оила боши образи, юксак фазилатлар эгаси, фарзандларини қатъиятга, жасоратга ўргатган буюк Россия оиласининг онаси туради кўз олдингизда, туганмас меҳри билан ўрайди сизни, севгингизни ҳам, аламингизни ҳам, ёшингизни ҳам қалбингиздан суғуриб олиб беради қўлингизга. Буни Муҳаббат Йўлдошева қилади! У қаршисига чиққанда — гимназия чиновниклари ерга кириб кетади, У кириб борганда — авахта назоратчилари разил махлуққа айланади, У пайдо бўлганда — чор амалдорларининг ранги учади! Буни Муҳаббат Йўлдошева қилади, у бошлиқ оила қилади!

Спектакль республикамизда ягона болалар, ўсмирлар театрининг ҳақиқий жонкуярлари томонидан қўйилган.

Туроб ТУЛА.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

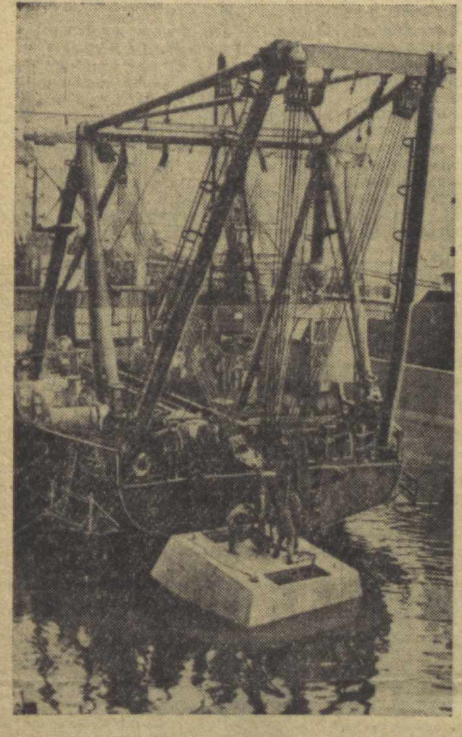

Германия Демократик Республикаси. Ростокдаги «Нептун-верфт» кемасозлик корхонаси янги кемалар сериясини ишлаб чиқаришга киришди. Сиз кўриб турган суратда тасвирланган биринчи кема — сузувчи кран Германия Демократик Республикасининг энг йирик буюртмачиси — Совет Иттифоқи учун қурилган.

АДН—ТАСС фотоси.

АТОМ ВАСВОСЛАРИ ХУРУЖ ҚИЛМОҚДА...

ХАЛҚАРО ТЕМАДА

Собиқ гитлерчи генерал Третнер 1964 йилнинг биринчи кунларида бундесвернинг бош инспектори мансабини эгаллади. Бу воқеа Ғарбий Германия урушқоқ ҳарбий доираларининг қароргоҳи — Эрмекайл казармаси дарвозалари ёнида ноғоралар чалиниб нишонланди. 1965 йил арафасида Гейнц Третнер яна бир мартаба орттирди. НАТО раҳбарлари Третнерни уларнинг фикрича, ажойиб стратегия плани ишлаб чиққанлиги билан тантанали муборакбод қилмоқдалар.

НАТОнинг Парижда бўлиб ўтган сессиясида Третнер «Атом билан миналаштирилган камар» лойиҳасини эълон қилди. Боннинг «НАТО даги ички тактикаси» нуқтаи назаридан, бу план Германия Федератив Республикаси урушқоқ ҳарбий доираларининг ядро аслаҳахоналарини қўлга киритишига ёрдам берадиган амалий қадамлардан биридир.

Германия Демократик Республикаси ва Чехословакия чегаралари бўйлаб минг километрдан кўпроқ масофага чўзиладиган «Атом билан миналаштирилган камар» — Третнер «ерни ёндириб кул қилиш» тактикасини қўллаш тўғрисида бундан йигирма йил аввал ўйлаб чиқарган «ғояларининг» мантиқий ривожидир. Оммавий қирғинчиликнинг янги комплекси автоматик равишда ишлайдиган бўлиши керак. Боннда айтишларича, ядро камарлари «Шарқдан ҳужум» бошланиши ҳамона портлаб кетади. Шундай қилиб, Ғарбий Германия обивателини «коммунистик ҳарбий хавф» тўғрисидаги сийқаси чиқиб кетган уйдирмага ишонишга яна бир марта мажбур қилмоқдалар.

Бошқариш кнопкаси кимнинг қўлида бўлиши керак? Рейнда ҳозирдаёқ «атом билан миналаштирилган камар»нинг «қулфи» Вашингтонда, унинг «калити» эса Германия Федератив Республикасининг ҳарбийлари қўлида бўлади, деган гапни тўқиб чиқардилар. Лойиҳанинг қиммати ҳам ҳисоблаб қўйилди — у 20 миллион маркага тушади ва унинг эҳтимол тутилган «ўлдириш кучи» — 10 миллион кишига баравар. (Шу муносабат билан Третнернинг «Дейче Цейтунг» газетаси мухбири билан қилган суҳбатида «Атом билан қуролланиш энг арзонга тушган бўлур эди» деганлигини эсга олмасдан бўладими).

Парижда Третнер АҚШ мудофаа министри Макнамарадан оқ фотиҳа олди. АҚШнинг мудофаа министри Макнамара НАТО сессиясида бундай камарни бунёдга келтириш учун тайёргарлик ишлари бошлаб юборилди, деб очиқдан-очиқ эълон қилди. Бу нарса Пентагон раҳбарини қувонтираётган бўлса керак: зеро миналар камари унинг шоҳона уй-жойлари ўрнашган чегаралар бўйлаб ўтмайди, ахир. Германия Федератив Республикасининг ядро ажали кўмиб қўйиладиган ерлари — Гессен, Қуйи Саксония, Шлезвиг-Гольштейнда яшовчи аҳолининг қарашлари Макнамаранинг қарашлари каби оптимистик эмаслиги табиий бир ҳолдир.

Германия Федератив Республикасининг аҳолиси бундай авантюристик планларга қарши қаҳр-ғазаб билан норозилик билдирмоқда. Чегара яқинидаги районларда яшовчи деҳқонлар айниқса ташвишга тушиб қолдилар. Бунинг устига, уларнинг ерларини танкодромлар ва отиш майдонлари қуриш учун тортиб олмоқдалар. Эндиликда ернинг ўзи улар учун жуда катта хавф-хатар манбаи бўлиб қолиши мумкин. «Шпигель» журнали ўзининг сўнгги сонида федераль мудофаа министрлигида телефонлар ҳадеб жаранглаётганлигини ҳикоя қилаётганлиги тасодифий эмас. Ташвишга тушиб қолган бургомистрлар ўз жамоаларимизда минадан хавфсирамай, бемалол юришимиз мумкинми ёки йўқми, деб суриштирмоқдалар.

Рейн пойтахтининг Америка элчихонаси ўрнашган осойишта шаҳарчаси Мелемда норозилик намойиши бўлиб ўтди. Бу намойиш қатнашчилари: «Ядро қуроли йўқолсин!», «Третнер отставкага чиқсин» деган шиорларни кўтариб ўтдилар. Собиқ гитлерчи генералнинг телбаларча ўйлаб чиқарган бу идеясини Христиан-социал иттифоқ сингари реакцион партия ҳам маъқулламади. Бундестаг социал-демократия фракциясининг раиси Эрлер бу планни «сиёсий ва ҳарбий жиҳатдан ўз-ўзини ўлдириш стратегияси» плани деб атади.

Франкфуртда чиқадиган «Ди таг» газетаси урушқоқ ҳарбий доираларнинг хатарли ниятларини қаттиқ қоралаб, шундай деб ёзади: «Ўн миллион кишидан иборат немисларга ва бутун Германия Федератив Республикасига бевосита хафв-хатар келтираётганлиги бу планнинг ташаббускорларини ҳатто ташвишлантирмайди. Қатъий қаршилик кўрсатишгина ана шу планга жавоб бўлиши мумкин. Таҳдид солаётган хавф-хатарнинг олдини олиш учун ҳамма жойда норозилик кампаниесини кенг авж олдириб юбориш керак».

Ғарбий Германия аҳолиси ядро васвосларига «йўқ» демоқда. Ғарбий Германия аҳолиси атом қуролли гўри ёқасида яшашни истамайди.

И. МЕЛЬНИКОВ. (АПН).

ҚАРДОШ СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

● Куба инженерлари, техниклари, ишчилари Пинар дель Рио вилоятининг пойтахти яқинида кучли ретрансляция телевизион станциясини қуришди. Бу янги қабул қилиш-узатиш пункти республикадаги энг йирик станциялардан ҳисобланади.

● Чехословакия курортларида оммавий қишки мавсув бошланди. Мамлакат курортларида ва касаба союзларининг шифохоналарида шу мавсум мобайнида 300 мингдан ортиқ меҳнаткаш ҳордиқ чиқаради.

● Югославияда Югославия Коммунистлар союзининг органи — ҳар куни чиқадиган «Коммунист» газетасининг 40 йиллиги кенг нишонланмоқда. Шу газетанинг биринчи сони 1924 йилнинг охирларида подпольенинг оғир шароитида чиқарилган эди.

● Бухарестда Румыния Халқ Республикаси билан Югославия Социалистик Федератив Республикаси ўртасида 1965 йилги товар обороти тўғрисида протокол имзоланди. Ҳар иккала мамлакат ўртасидаги товар оборотининг ҳажми 1965 йилда бу йилгидан анча ортади.

(ТАСС).

ДАНГЕ—ҲИНДИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ РАИСИ

ДЕҲЛИ, 27 декабрь. (ТАСС). Ҳиндистон Коммунистик партияси Миллий кенгашининг Бомбайда бўлган мажлисида Ш. А. Данге яна Ҳиндистон Компартиясининг раиси қилиб сайланди.

ПЛАНЕТА ЯНГИЛИКЛАРИ

ОСЛО: ОФАРИН, РУСЛАРНИНГ «БЕРЕЗКА»СИ

Норвегия пойтахтига гастролга келган «Березка» совет рақс ансамблининг биринчи концерти зўр муваффақият билан ўтди. Концерт берилаётган опера театрининг жуда катта зали томошабинлар билан лиқ тўлган эди. «Березка» ансамблининг Ослода 1951 йилдаги концертлари кўп кишиларнинг ҳали ҳам эсидан чиққани йўқ. Шу сабабли, томошабинларнинг кўплари рус раққослари ва раққосаларининг санъатини кўриб, ҳузур қилиш учун яна келишди. Концертда деярли ҳар номер томошабинлар талаби билан икки марта такрорланди. «Норвегия операси»нинг директори Грюннер-Хегге ансамбль рақсларини «жозибадор рақслар», деб мақтади.

ҚОҲИРА: ТЕРРОРГА ЖАВОБ

Жанубий Арабистон халқларининг миллий-озодлик ҳаракати кенгайиб бормоқда. Англиянинг мустамлакачи маъмурлари қўзғолончилар курашини бостиришга интилиб, тинч аҳолига қарши репрессия чораларини кўрмоқдалар. Уммон миллий-озодлик армияси қўмондонлигининг Қоҳирада эълон қилинган ахборотида айтилишича, яқинда Англия маъмурлари Уммон ватанпарваридан юз кишини ушлаб олиб, қамоққа ташлаганлар.

ТАССНИНГ ЯКШАНБАЛИК ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

Уммон миллий-озодлик армиясининг отрядлари мамлакат тинч аҳолисига нисбатан қилинаётган террор ва зулмга жавобан Парки районида инглизларнинг ҳарбий марказига ҳужум қилиб, бу марказнинг истеҳкомлари д а н анчасини емириб ташладилар.

РИМ: ПРЕЗИДЕНТ САЙЛОВЛАРИНИНГ 19-ДАВРАСИ

27 декабрда овоз беришнинг 19-давраси ўтказилди, лекин бу сафарги давра ҳам Италия президентини сайлаш билан тугалланмади. Социалистлар, коммунистлар ва Италия пролетар бирлиги социалистик партиясининг намояндалари ёқлаб овоз берган П. Ненни 377 овоз олди. Ж. Сарагат 342 овоз олди. Социал-демократлар ва христиан-демократлар уни ёқлаб овоз беришди. Либераллар Г. Мартинони, янги фашистлар де Марсаничани ёқлаб овоз бердилар. 86 та бюллетень тўлдирилмай қолди.

БОГОТА: МУДҲИШ ЖИНОЯТЛАР

Колумбия парламенти аъзоларининг сиёсий маҳбуслар аҳволи билан танишмоқ учун Нейву шаҳрига бориб келган махсус комиссияси мамлакат қуролли кучлари қилаётган мудҳиш жиноятлар ҳақида депутатлар палатасида гапириб берди.

Келтирилган расмий маълумотларга қараганда, 1949 йилдан 1957 йилга қадар «эълон қилинмаган граждан уруши» натижасида Толима департаментига 96 миллион 500 минг доллардан кўпроқ моддий зарар етказилган. Шу департамент территориясида деҳқонларнинг 34.300 та уйи ёндириб юборилган ва 13.740 та хўжалик бинолари емириб ташланган, бир миллион бошдан кўпроқ қорамол ва майда мол ўғирлаб олиб кетилган; 32.400 киши ўз ерларидан ҳайдаб юборилган. 16 мингдан кўпроқ деҳқон ўлдирилган.

Фақат битта департаментнинг ўзидагина шундай фактлар содир бўлган.

ЧЕТ ЭЛ ХРОНИКАСИ

● Жазоирда қишлоқ хўжалик ходимлари касаба союзининг таъсис этиш съезди ўз ишини бошлади. Жазоирдаги қарийб 300 минг қишлоқ хўжалик ишчилари номидан съездда қатнашаётган 400 дан кўпроқ делегат касаба союзнинг вазифалари ва унинг мамлакат экономикасини ривожлантиришдаги роли масаласини муҳокама қилади.

● Уз ватанига қайтаётган 189 корейс тушган совет «Якутия» пароходи Японияннинг Ниигата портидан Корея Халқ Демократик Республикасига қараб йўл олди. Бу—мазкур пароходнинг бу йилги сўнгги рейсидир. Кейинги беш йил ичида жами 82.665 кишидан иборат 23.276 оила ўз ватанига қайтди.

● Камбоджа миллий ассамблеяси 25 декабрда давлат бошлиғи шаҳзода Нородом Сианукка ишонч билдиришни ёқлаб овоз берди ва шаҳзода Нородом Кантол тузган янги ҳукумат составини овозларнинг кўпчилиги билан маъқуллади.

● Тўла бўлмаган тахминий маълумотларга қараганда, 22 декабрдан 23 декабрга ўтар кечаси Цейлоннинг шимолий ва шарқий қисмларидаги довул вақтида 250 киши ўлган, орол аҳолисидан 5 мингдан кўпроқ киши бошпанасиз қолган. Қанча жой вайрон бўлганлиги ҳозир аниқланмоқда. Лекин шундай бўлса ҳам, Цейлон тарихида мисли кўрилмаган ана шу табиий офатдан кўрилган зарар 200 миллион рупияни ташкил этади. Маҳаллий матбуотнинг фикрича, тиклаш ишларини тамомлаш учун камида 15 йил талаб этилади.

● Тунисда Совет Иттифоқининг Касеб дарёсида тўғон ва гидроэлектростанция қуришда Тунисга техника ёрдами бериши тўғрисидаги шартнома имзоланди. Совет Иттифоқи тўғон ва гидроэлектростанция қурилишида, шунингдек ўзи етказиб берган машина-ускуналарни ўрнатиш ва ишга туширишда Тунисга ёрдам кўрсатади ҳамда маҳаллий миллий мутахассис кадрларни тайёрлайди.

● Бухарестда Румыния билан Бирлашган Араб Республикаси ўртасида 1965 йилги товар обороти тўғрисида протокол имзоланди. Румыния Бирлашган Араб Республикасига етказиб берадиган товарлар рўйхатида, жумладан машина ва ускуналар, химия ва нефть маҳсулотлари, шунингдек кенг истеъмол товарлари бор. Бирлашган Араб Республикаси Румынияга пахта, гуруч, ип газлама, балиқ консервалари ва бошқа товарларни юборади.

● Браззавилда СССР билан Конго (Браззавиль) ўртасида маданий алоқа планига мувофиқ бу ерга келган совет эстрада артистлари группаси биринчи концерт берди. Концерт ғоят муваффақиятли ўтди.

● Чилидаги барча бинокор ишчиларнинг 33 проценти тамомила ёки қисман ишсиз. Пренса Латина агентлигининг билдиришича, қурилиш саноати ходимлари миллий федерациясининг раҳбарлари шу тўғрида хабар қилганлар.

● Меҳнаткашларнинг умуммеҳнат конфедерацияси раҳбарлари ҳозирги вақтда Аргентинанинг Чако вилоятида ишсизлар сони 40 минг кишига етди, деб хабар қилдилар. Конфедерация раҳбарлари Мисьонес вилоятида корхона эгалари меҳнаткашларни кўплаб ишдан бўшатаётганликларини ҳам айтдилар. (ТАСС).

ТУРЛИ КАСБ ЭГАЛАРИ

МЕҲНАТДА КАМОЛ ТОПГАН

Олтин ўтда, одам меҳнатда тобланади. Коммунист Раҳимхўжа ота Ризаев меҳнатда камол, бахт топган миллионлардан биридир. У катта ҳаёт йўлини босиб ўтган. Тинч қурилиш йилларида меҳнат қучоғида жавлон урди, эл бошига ташвиш тушганда она-Ватанимизни ёвуз душмандан озод қилиш учун бўлган муқаддас жангларда қон кечди.

Раҳимхўжа ота дурадгор, бинокор — оддий касбда олий ҳимматга эга бўлган одам. Раҳимхўжа Ризаев меҳнат фаолиятини Тошкентдаги 15-болалар касалхонаси биноси қурилишида бошлади. Ўша пайтдаёқ ёш Раҳимхўжа уста дурадгор сифатида ном чиқарган эди. У 1925-йилдан бошлаб шаҳарларни обод ва кўркам қилиш учун курашга ўз ҳиссасини қўшди. Сўнгра Тошкентдаги 2-трамвай депосида дурадгорлик ва бўёқчилар бригадасига бошчилик қилди.

1935 йил... Трамвай паркининг очилиш маросими ҳамон унинг кўз ўнгида. У пайтда олов қалб, қирчиллама йигит эди. Ўзбекистон республикасининг оқсоқоли Йўлдош ота Охунбобоев депонинг очилиш маросимига келди. У қуёшнинг зарҳал нурида тобланиб турган қизил лентани қирқаркан, бундай деди:

— Шаҳримизда аҳолининг сони янада кўпаяди, транспорт ҳам аҳолининг талабига яраша ортиб кетади. Янгидан-янги йўллар очилади. Трамвайлар сони эса бир неча ҳиссага ошиб кетади. Пойтахтимиз шундай гўзал бўладики, улкан иморатлар қад кўтаради. Кенг йўллар қурилади, қинғир-қийшиқ кўчалар аста-секин йўқ бўлади, ана шундагина бизнинг авлодларимиз шоду ҳуррамликда яшайдилар.

— У пайтда транспорт масаласи оғир эди, — деди Ризаев, — ҳозир эса вагон кўплигидан паркимизга сиғмайди. Коллектив ўсди, улғайди, шунингдек янги-янги маршрутлар очилиши муносабати билан хилма-хил вагон поездларни оляпмиз, паркимиз саҳни ўша йилларга қараганда ўн баробарга кенгайди.

Сочларига оқ оралаган Раҳимхўжа отани доимо иш устида учратасиз. У муҳим масалаларни ҳал этишда маслаҳатгўй: гоҳ дурадгорлар, гоҳ бўёқчилар цехида, гоҳ идорада бўлади.

— Раҳимхўжа ота трестимизнинг ҳурматли ишчиларидан. Пойтахтимиз кўчаларида юрган трамвайларда у солган нақшлар бор, — деди депо директори Аъзам Исмоилов. — У илғор ишчигина бўлиб қолмай, устоз ҳамдир. Отахонимиз 40 дан ортиқ шогирд тайёрлаб берди. Унинг Шокир Жўрабеков, М. Муҳидов, Р. Ҳикматов каби шогирдлари депода энг илғор ишчилардан ҳисобланади.

Ҳа, боғбон чўлда боғу бўстон яратиб, ўз нозу неъматларини халқига тортиқ қилганидек Раҳимхўжа Ризаев ўз тажрибаси, ҳунарини шогирдларига саховат билан инъом қилмоқда. Шогирдларининг ажойиб меҳнатидан, ўз фарзандларининг иқболи-неъматидан хушнуд бўлиб, бадавлат турмуш кечирмоқда.

Отанинг катта ўғли Аброр инженер, Аҳбор эса политехника институтида ўқитувчи, Анвар техник, тўқимачилик институтида сиртдан ўқимоқда. Кичик ўғли ва қизлари мактабда аълочи.

Раҳимхўжа ота бир неча бор ташаккурномалар билан мукофотланган. Лекин унинг учун олий мукофот коллектив ҳурмати, халқ муҳаббатидир. Шу ҳурмат туфайли у бир неча марта район ва шаҳар Советига депутат қилиб сайланди.

Ф. АБДУРАҲИМОВ,
О. ҲАКИМОВ,
М. МИРШАРОПОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

29 ДЕКАБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Кичкинтойлар телестудияда**, 18.30 — **Телевизион янгиликлар**, 18.45 — **Қувончли якунлар** (қишлоқ хўжалик ходимлари учун). 19.05 — **Концерт** (Тошкент маданий-оқартув техникуми ўқувчилари ижросида).

20.15 — **Эшиттиришлар программаси**.

Рус тилида. 20.20 — **Телевизион янгиликлар**. 20.35 — **Соат ва ре[...] табеллик учун** (соат ходимлари учун) 21.00 — **Тошкентликлар учун** 21.20 — **Олтин водий** (И. Дунаевский опереттаси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.10 — **Янги йил яқинлашмоқда** (болалар учун). 18.40 — **Қорбобо ўлкасида** (кинофильм). 18.5[...] — **Тошкент янгиликлари**, 19.00 — **Урмон болалари** (телепостановка).

Ўзбек тилида: 20.10 — **Адабий эшиттириш** (халқ севган санъаткорлар). 20.35 — **Московскийга оқ қайин келди** (телефильм). 20.55 — **Тошкент янгиликлари**, 21.06 — **Қорақалпоғистон диёрида**.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/XII да **Трубадур**, 30/XII кундуз **Оққуш кўли**, кечқурун **Дилором**.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА 29/XII да **Сарвқомат дилбарим**, [...]/XII да **Хатарли йўл**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/XII да **Ўғил уйлантириш**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Литва цирки «Вильнюс» артистларининг гастроллари** ва РСФСР хизмат кўрсатган артист **Юрий Дуров гастролининг давоми**.

МАДАНИЯТ САРОЙИДА (Драма кинотеатри) — 1 январдан 10 январгача мактаб ўқувчиларининг қиш каникул кунларида рангли кенг экранли фильм **Уйқудаги гўзал**. Мактаблар билетларни 29, 30 декабрда олишлари лозим.

КИНО

Айтишув — С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун). «ВАТАН» (эрталаб соат 11 ярим, кундуз 1 ва кеч 10 да). «ДРУЖБА» (кундуз 2-40, 4-20 минут ва кеч 6 да).

Сўнмас аланга (1 ва 2-серия) — «ВАТАН» (кундуз соат 2 ярим, 5 ва кеч 7 яримда). «МОСКВА» (кундуз 12, ва кеч 10 да).

Бир фирибгар бўлган экан — «МИР» (кундуз ва кечқурун). «ЮЛДУЗ» (кеч соат 9 да).

Сирли орол — «МИР», НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10 да).

Жаноб 420 — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун). «ЧАЙКА» (кундуз соат 12 ва 3 да).

Йўловчи аёл — «ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН», «ДРУЖБА» (1-залда). «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (кичик залда). «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун). «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11, кундуз 5 ва 9 да). «МОСКВА» (кундуз 3 ва 8 да). «ЧАЙКА» (кеч 6, 8 ва [...] да).

[...]ош гул — «ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб соат 10, кундуз 12 ва 2 да). «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат [...]4 да). «ВОСТОК» (эрталаб 10, кундуз 12 да).

[...]тта руда — «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 4 ва кеч 6 да). «СПУТНИК» (эрталаб 11, кундуз 1, 3 ва 5 да).

Диссертация ёқлайдилар

1965 йил 9 январь кундуз соат 11да. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси физика-техника ва математика фанлари бўлимининг техника фанлари бўйича бирлашган илмий совети мажлисида (Якуб Колас кўчаси, 28-уй. Ўрта Осиё Су проблемалари ва гидротехника илмий-текшириш институтининг конференц-зали) техника фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун:

[...]. О. Одилов: «Катта территориядаги ер ости сувларининг параметрини электрогидродинамик аналогияси методи билан аниқлаш» деган темада.

В. Е. Краснов: «Сув ўлчагич приставка — ирригация системаларида сувни ҳисобга олишни автоматлаштириш воситаси» деган темада.

Диссертациялар билан Фанлар академияси кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

1965 йил 11 январь кундуз соат 2 да. Тошкент тўқимачилик институтининг илмий совети мажлисида (2. Виборг кўчаси, 5. уй, 49-аудитория).

М. М. Каттахўжаев — иқтисод фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун: «Тўқимачилик саноатида меҳнат ҳажмини текшириш асосида иш унумини ошириш имкониятларини излаш» деган темада.

Диссертация билан институт кутубхонасида танишиш мумкин.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

30 декабрдан 10 январгача РСФСРда хизмат кўрсатган а[ртист]

ЮРИЙ ДУРОВ ВА ЛИТВА ЦИРКИ «ВИЛЬНЮС» АРТИСТЛАРИ

иштирокида

„Циркда арча байрами“

Томошалар кундуз соат 12, кеч 8 да бошланади.

Билетлар кундуз соат 12 кеч 6 гача сотилмоқда.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТР[И]

МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ КАНИКУЛ КУНЛАРИГА

РЕПЕРТУАР ПЛАН[И]

1/I да — **Ўғил уйлантириш.**
2/I да — **Ишқинг билан.**
3/I да — **Ҳожи Каримнинг ой[...] саёҳати.**
4/I да — **Жон қизлар.**
6/I да — **Ёшликда берган кўнгил.**
7/I да — **Зарафшон қизи.**
8/I да — **Тошболта ошиқ.**
9/I да — **Нодира.**
10/I да — **Малиновкада тўй.**

Спектакллар кундуз соат 12 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинади. Телефон 4-30-01, 4-20-54.

Кафанов кўчаси, 16-уйда турувчи **Марьям Шайховна Ахмедова** (Ҳасанова)нинг шу уйда турувчи Карим Зайнутдинович Аҳмедовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар Ленин район халқ судида кўрилади.

2-Кафанов переулоги, 16-уйда турувчи **Геннадий Борисович Зуйев**нинг Каблуков кўчаси, 6-уйда турувчи Светлана Ивановна Зуйковадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар Ленин район халқ судида кўрилади.

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар Октябрь район комитети ва меҳнаткашлар депутатлари совети, ижроия комитетининг коллективи, Тошкент шаҳар халқ маориф бўлими, Октябрь район халқ маориф бўлими, Маориф, олий мактаб ва илмий муассасалар ходимлари касаба союзи район комитети ва 123-мактаб коллективи республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи, 123-мактаб ўқитувчиси

Аҳмадбек ҒАФУРБЕКОВНИНГ

вафот этганлигини қайғу билан билдириб, марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.
Р. 12288. ИНДЕКС — 6443 Н. Б. 300.